

V. évfolyam
2007. 6. szám
Megjelenik
kéthavonta
450 Ft

HIT-MAGYARSÁG-ÉRTÉK

Szent Kereszt

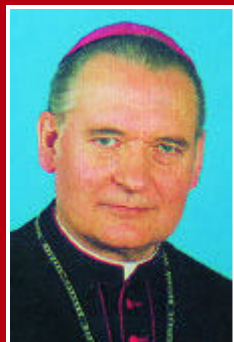
ÖKUMENIKUS MAGAZIN

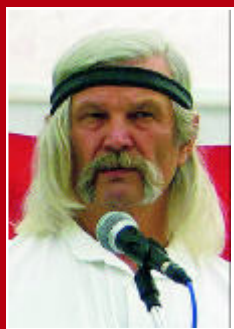
Dr. Veres András

Bér Rudinó

Mayer Mihály

Papp Lajos

Látogatás Oberfrank Pál és Juhász Róza színművész-házaspárnál. Beszélgetés hitről, szeretetről, családról és színészetéről.

Karácsonyi
gondolatok

Számunkra a legfőbb parancs
a szeretet

VERITAS

FOGALOM A LAKÁSÉPÍTÉSBN!

VERITAS-LAKÁSOK 2007-BEN

**KEDVEZMÉNYES KAMATOZÁSÚ HITELLEL MEGVÁSÁROLHATÓK ZUGLÓBAN ÉS A XIII. KERÜLETBEN
KÖZTISZTVISELŐK RÉSZÉRE ELŐLEG BEFIZETÉSE NÉLKÜL! 300.000 – 380.000,- Ft/m² áron**

Dugonics utca 56.

Budapest XIV. kerület
Dugonics utca 56. 49, 50, 54, 59 és 70 m²
tervezett átadási határidő: 2007. 09. 30.

Budapest XIV. kerület
Kövér Lajos tér 32/b. 33, 54, 57, 75, 84 és 93 m²
tervezett átadási határidő: 2007. 09. 30.

Budapest XIII. kerület
Rokolya u. 22. 80 m²-es
tervezett átadási határidő: 2007. 10. 30.

Budapest XIV. kerület
Szentés u. 37. 59 m² es
tervezett átadási határidő: 2007. 10. 30.

Budapest XIV. kerület Kerékgyártó út
36-38. szám 38, 50, 64, 66, 67, 69 és 119 m²
tervezett átadási határidő: 2007. december

Kalocsai u. 51. 36 m²-es lakás
azonnal beköltözhető!

XIV. ker. Róna u. 103/b
Tetőtér: nettó 100 nm-es szerkezetkész lakás

Kerékgyártó u. 36-38.

A lakás vételárának 50%-áig zuglói lakásokat is beszámítunk!

Kérjük, tekintse meg több mint 1000 lakásból álló referenciánkat!

Érdeklődni lehet: **IRODA: 1142 Budapest Erzsébet Királyné útja 86.**

Nyitva: H-CS: 8-16:30, P: 8-14:30, mobil:06-20-9-345-935

☎ 383-0829, 383-0983 • www.veritas.hu

VÁSÁROLUNK TELKEKET, HÁZAKAT KÉSZPÉNZÉRT!

Játszani szerető olvasóink
figyelmébe ajánljuk ezt a képet!

Egy híres kolostorunk látható a fenti képen.
Aki beküldi szerkesztőségünkbe a kolostor
nevét és helyét, azok között kisorsolunk egy
KOLOSTOROK M AGYARORSZÁGON
című kártyajátékot. Az ajándékot a
Civertan Grafikai Stúdió ajánlotta fel
(www.civertan.hu) a nyertesnek.
A megfajtést levélben:
1148. Bp., Nagy Lajos király útja 47/a
vagy email-ben:
szentkereszt@szentkereszt.hu-ra
kérjük küldeni.

ADVENTI LEKGYAKORLAT

Vezeti: Kárpáti Sándor atya

2007. dec. 7-9.

(péntek este- vasárnap délig)

Mindkét lelkigyakorlatra jelentkezni
a Ház elérhetőségein:

Mater Salvatoris Lelkigyakorlatosház
és Konferenciaközpont

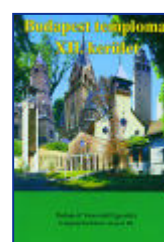
2100 Gödöllő-Máriabesnyő
Kapucinusok tere 3.
Tel.: +36 28 420 176
Tel./Fax: +36 28 510 742

mater.sal@invitel.hu
mater.salvatoris@vaciegyszemegye.hu
http://www.matersalvatoris.hu

HOTEL VERITAS

MEGNYITOTTA KAPUIT BUDAPEST LEGJÓBB SZALLODÁJA
A VÁROSKÖZPONTTÓL 10 PERC SÉTÁRA, BEVEZETŐ ARAKKAL!
PRÓBÁLJA KI ON IS, NEM FOG CSALÓDNI!

Budapest XIV. ker., Magyoródi út 8.
Tel.: 273-2250, 273-2235
Mobil: (06-30) 934-2541
Fax: 222-4792
Internet: www.hotelveritas.hu
e-mail: hotelveritas@axelero.hu

Budapest templomai: a Budapesti Városvédő Egyesület sorozata
Megjelent az Egyesület Templomtörténeti Csoportja budapesti templomokat bemutató sorozatának ötödik kötete. A csoport 1988-ban alakult, célja, hogy a főváros minden templomában, felekezeti különbség nélkül, képekkel illusztrált történelmi és művészeti összefoglaló függjön. Ezekből a szövegekből készül a könyvsorozat.
A könyvek az Egyesületben (1053 Bp., Kossuth L. u. 14-16.) és egyházi boltokban kaphatók.

Szent Kereszt

A szerkesztőség címe:
Szent Kereszt Magazin,
1148 Budapest,
Nagy Lajos király útja 47/a
Tel/Fax.: 221-1524,
mob: 06-70-244-0240

Lapigazgató:
Hórváth János
elnök-vezérigazgató

Főszerkesztő:
Kuruczleky Ilona

Internet elérés:
<http://www.szentkereszt.hu>
e-mail: szentkereszt@szentkereszt.hu

Főszerkesztő-helyettes: **Papp Nóra**

A szerkesztőség tagjai:
Bajcsy Lajos, Bayer Emil, Gréczy László,
Forgács Renáta, Frigyesy Ágnes,
dr. Kis Boáz, dr. Kovács János, Kovács
Mária, Kubányi Andrea, Negyela László,
Németh Andrea, Pálffy Mária, Rácz Kristóf
László,
Somogyi György, Szilágyi Ferenc,
dr. Udvarhelyi Olivér

Címlapfotó: Bors Kata

A lapot kiadja:

Veritas Invest Zrt.

1142 Budapest,
Erzsébet királyné útja 86.
Tel: 383-0983, fax: 383-0984
e-mail: szentkereszt@veritas.hu

A megjelent hirdetések tartalmáért
a kiadó nem vállal felelősséget.

Előfizetésben terjeszti

a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága
1008. Budapest Orczy tér 1.
Előfizethető valamennyi postán,
kézbesítőknél,
e-mailen: hirlapelfozetes@posta.hu
faxon: 303-3440

További információ: 06 80/444-444

Külföldi előfizetés:

Hírlapelőfizetési Irodában (HELIR)
1008. Budapest Orczy tér 1.
levélcím: HELIR 1900 Budapest
Fax: 303-34-40

Terjeszti: HIRKER Rt. (Budapesten)
Lapker Rt. (vidéken)
ISSN 1589-617X

Nyomda: Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.
2901 Komárom, Igmándi út. 1.
Tel.: 06-34/344-185, fax: 06-34/342-361

A szeretetben élők mélyre látnak
A reménységben élők messze látnak
A hitben élők mindent másképpen látnak
Hitben járunk, nem látásban (2Kor 5,7)

Kedves Olvasó!

Születés és újjászületésünk

„Ime, a szűz fogan méhében és szül fiat s nevezi azt
Immánuelnek.”
Ézs. 7-1.4

Jézus Krisztus beleszületett ebbe a világba, de nem volt innen való. Nem történelmi fejlődés következtében lett. Kívülről jött bele a történelembe. Jézus Krisztust olyan valaki, aki egyáltalán nem az emberi nemzetiségből származott. Jézus Krisztus nem Istenné vált ember, hanem testet öltött Isten. Isten jött bele az emberi testbe, kívülről jött. Az Ő élete a legmagasabb és a legszentebb belépést jelenti ebbe a világba a legalsóbbrendű ajtón keresztül. Urunk születése valóban advent – idejövétel volt – felülről.

Megszületése bennem. „Fiaim, újra a szülés fájdalmait szenvedem értetek, amíg Krisztus ki nem alakul bennetek” (Gal. 4, 19). Mint ahogyan a történelemben kívülről lépett be Jézus, az én életembe is kívülről kell bejönnie. Megengedem-e, hogy személyes emberi életem Isten Fia számára „Betlehemé” legyen? Nem léphetek be Isten királyságába, amíg felülről meg nem születtem – a természetes születéshez nem hasonlítható módon. „...újjá kell születnetek!” (Ján. 3,7). Nem parancs ez, hanem alapvető tény. Az újjászületésre az a jellemző, hogy olyan tökéletesen átengedem magam Istennek, hogy Krisztus kiforrálódik bennem. Mihelyt pedig Ő kiabrázolódik bennem, az Ő lényege kezd munkálkodni általam. Isten megjelent testben – a megváltás ezt a mélységes csodát lehetővé tette neked és nekem.

Kegeylemteljes karácsonyi ünnepeket és szebb jövőt kívánok minden kedves Olvasónknak!

Üdvözlettel:

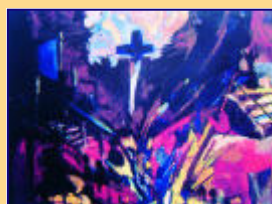
lapalapító-főszerkesztő

Tartalom

Az IMA az ember legszentebb cselekedete 4. rész.....4. old.	
Szent Márton egyházmegyéjében.....5-6. old.	
Szent Erzsébet év zárása Fótton.....6. old.	
Legfőbb parancs a szeretet.....7-9. old.	
Gyarmati Dezső vízilabdázó, olimpiai bajnok pápai áldásban részesült.....10-11. old.	
Dr. Papp Lajos szívsebész professzor előadása a Turul táborban.....12. old.	
„Magyar” kereszt a Rajna partján.....13. old.	
Isten derék papja.....14. old.	
Lovagavatás Máriapócon..... 15. old.	
Itália hatása alatt.....16-17. old.	
Karácsonyi gondolatok.....18. old.	
Európa legnagyobb beltéri Betleheme.....19. old.	
Poszter.....20-21. old.	
„Menjünk el mind Betlehemig”.....22. old.	
IV. Szeret menti népdalverseny.....23. old.	
„Az Úr a mi örömünk.....24. old.	

10-11. old.

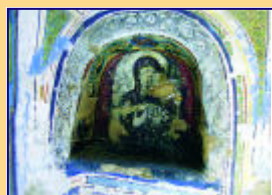

16-17. old.

Sátoraljaúj hely Pálos-piarista templom.....25. old.	
Római katolikus hírek.....26-27. old.	
A Biblia és könyvei.....28. old.	
Magyar bibliafordítások.....29. old.	
Evangélikus hírek.....30. old.	
Görög katolikus hírek.....31. old.	

19. old.

36-37. old.

Karácsony – Jézus születésének ünnepe.....31. old.	
Református hírek.....32-33. old.	
William Howard Taft.....34. old.	
Máriakegyhelyek.....35. old.	
Szent Katalin monostor a Sinai félszigeten.....36-37. old.	
Megrendelés és előfizetés.....38. old.	
Népek Krisztusa, Magyarország 1956.....39. old.	

Az ima minden vallásban az a mód, ahogy az ember az Istenhez fordul. Átfogja az élet minden területét. Jézus gyakran imádkozott és tanítványait is imádkozni tanította. Krisztusban új utunk nyílt Istenhez, aki kér, meghallgatást talál. A keresztények imájának helyes magatartásból kell fakadnia: becsületesség, bizalom, állhatatosság, alázat, kiengesztelődés másokkal, megigazulás. A helyes imádságban az ember a meghallgatás módját is Isten tetszésére bízta. Amennyiben az imádság a hit imádsága – Jézus Krisztus kegyelmében az üdvösségért – annyiban minden imádság „Krisztus nevében” mondott imádság.

Az Ószövetségben a templomi kultuszban naponta két áldozat szerepelt: reggel és este. Ezeket imák kísérték. A magánima számára 3 idő volt: este, reggel, délben. Az Újszövetség a 6. és 9. órát nevezi meg imaidő gyanánt. Az imaszíjak használatát a zsidók szó szerint értelmezték. „Jelként kösd őket a kezre, legyenek ék a homlokodon. MTörv 6,8” „Véssétek a szívetekbe, lelketekbe szavamat, kössétek jelül a kezetekre, legyenek ék a homlotokodon. MTörv 11,18”

Tehát: A törvény néhány előírását pergamencsikokra írták fel, ezeket kis tartókba tették, a tartókat az imaszíjjakkal a bal karjukra és homlokukra kötötték. Jézus korholta azt a szokást, hogy a farizeusok feltűnően szélesre szabták imaszíjukat. Korának sok jámbor embere nemcsak az imánál, hanem egész nap viselte az imaszíjait.

Az Ó- és Újszövetség mezsgyéjén áll Keresztelő János, aki bűnbánatot hirdet. Igénytelen életet él, „teveszorból készült ruhát viselt, csípője körül pedig bőrvet, eledele sáska és vadméz volt.” Mt 3,4

A lelkiület őszinte megváltoztatását, a

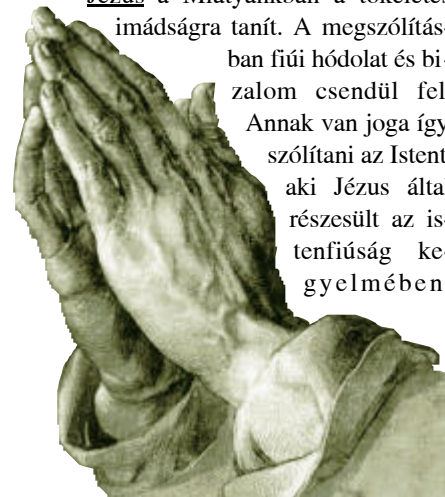
Az IMA az ember legszentebb cselekedete 4. rész

Az Újszövetség

belső megtérést hirdeti. „Én a bűnbánat jelül csak vízzel keresztelek. De az aki utánam jön, hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy saruit hordozzam. Ő Szentlélekkel és tűzzel fog megkeresztelni titeket. Mt 3,11”

Keresztelő Szent János mély hódolattal szól a Messiásról, Vele szemben még a rab-szolga munkájára sem tartja magát méltónak. Az ő vízbemerítése töredelmet jelző bűnbánatra indító szertartás. Krisztus keresztsége viszont a bűn eltörlése és a Szentlélek kiárasztása a hívő lélekben.

Jézus a Miatyánkban a tökéletes imádságra tanít. A megszólításban fiúi hódolat és bizalom csendül fel.

Annak van joga így szólítani az Istent, aki Jézus által részesült az istenfiúság kegyelmében.

Az első három kérés arra irányul, hogy érvényesüljenek Isten fölségjogai a világban. A következő négy Isten gyermekének egyéni szükségleteit tárja fel: a betevő falatot, a bűnbocsánatot, az erőnket meghaladó próba elmaradását és a gonosztól való megszabadulást. Csak az remélhet Istentől bocsánatot, aki őszintén megbocsát mindenkinek. Mt 6,5-15

A Hegyi beszéd (Mt 5,1-10) a keresztény tökéletesség lényegét kifejtő tanítás. Jézus nemcsak mint tanító beszél tanítványaihoz és a néphez, hanem mint az Újszövetség isteni tekintélyű törvényhozója. A mennyek országa kegyelmi ajándék, melyben nem a rátarti, önhitt gazdagok, hanem a lélekben szegények részesülnek. Akik magukról szerényen vélekednek, lelküket nem kötik földi dolgokhoz, hanem mindenben Istenre hagyatkoznak. A föld az ígélet földje, lelki értelemben az örök boldogság. Az igazság a lélek jósága és tisztasága, amely az Isten akaratát követő tökéletes erkölcsi életből fakad. Isten fia: az,

akit a jóság és a békeszeretet szellemével tölt el Isten kegyelme.

Hasonló gondolat folytatódik a Mt 11,25-30-ban. Isten az üdvösség igazságait elrejtette a magukat bölcseseknek és okosoknak képzelő kevélyek elől, amilyenek az írástudók és farizeusok voltak, és kinyilatkoztatta a lelki értelemben vett gyermekeknek: az igazságot kereső, jóakarátú, alázatos embereknek. Ezt az imát Jézus há-laimájának nevezzük.

Jézus főpapi imájában (Jn 17,1-26) imádkozik önmagáért, az apostolokért és az Egyházért. Jézus főpapi imájával fejezi be búcsúbeszédét és vezeti be közeli keresztáldozatát. Kéri mennyei Atyját, hogy dicsőítse meg, apostolait óvja meg a gonosztól és szentelje meg, híveit pedig őrizze meg egységben és vezesse az örök üdvösségre.

Jézus a keresztben is imádkozott (Lk 23,34) „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit tesznek.” Jézus utolsó szavai is az Atyához szálltak: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet.” (Lk 23,46)

További nagy imádkozók:

Zakariás a Benedictusban (Lk 1,68-79) kifejezi háláját Isten iránt a Messiás elküldéséért és örömét fia magasztos hivatásáért. Szűz Mária a Magnificatban (Lk 1,47-55) dicséri Isten jóságát, amely saját életében éppen úgy megnyilvánult, mint az emberiség és Izrael történetében.

Az idős Simeon hálaadó imája (Lk 2,29-32), hogy megláthatta az Üdvözítőt: most már szívvesen távozik a földről. A kafarnaumi százados hitvallása (Mt 8,8-10): „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj. Csak szólj, és szolgám meggyógyul.”

Az apostolok is imádságos emberek voltak, különben nem kaphatták volna meg a missziós küldetést: „Menjetek, tegyetek tanítványommá minden népet, kereszteljétek meg őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében, és tanítsátok őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek. Íme, én veletek vagyok minden nap a világ végéig. (Mt 28,19-20)” Ez minden keresztény missziós feladata is!

Pálffy Mária

Szent Márton egyházmegyéjében

Püspök atya immár egy éve vezeti a Szombathelyi Egyházmegyét. Hogyan érzi magát a boldogokat és vértanúkat adó egyházmegyében?

Nagyon jól. Kezdetről fogva nagy nyitottsággal és elfogadó szeretettel találkoztam bárhová mentem az egyházmegyében. Mind a papok, mind a hívek örömmel fogadtak. A magam részéről pedig örültem, hogy nyolc évi központi, s inkább diplomáciai munka után immár egy egyházmegyében és inkább lelkipásztori munkát végezhetek. Azt a gondviselés külön ajándékának tekintem, hogy ebbe az egyházmegyébe kerültem, ahol Mindszenty József bíboros úr, Boldog Battyhány-Strattmann László és Brenner János született.

András atya fiatalos lendülete szemmel láthatóan még a kívül állók számára is feltűnik. Gondolok itt a felújítási munkákra és az egyházmegye strukturális átalakítására. Mik a következő tervek?

A strukturális átalakításhoz kapcsolódóan a lelkipásztori kisegítők és az egyházközségi képviselőtestületek vezetőinek a képzése a legsürgetőbb feladat. De nagyon fontosnak tartom a hitoktatás helyzetének a megerősítését, különös tekintettel a középiskolások és a felnőtt fiatalok szempontjából. De sürgetem a felnőttek állandó képzésének az ügyét is, hiszen sok mai szülő maga sem részesült hitoktatásban, hogyan tudná akkor gyermekét segíteni a hitben való növekedésben. A családok lelkipásztori gondozását megkülönböztetett figyelemben kívánom részesíteni. Ezt kérem a lelkipásztoroktól és a segítőiktől is.

Brenner János vértanú halálának 50. évfordulójáról tartanak megemlékezéseket. Szeretném megkérdezni, hogy áll a boldoggáavatási eljárása?

Már elődöm, Konkoly István püspök atya felállította az egyházmegyében azt a bizottságot, amelynek feladata az egyházmegyei előkészítés megszervezése és lebonyolítása. Ez a munka folyik. Azt kér-

Brenner János

Dr. Veres András szombathelyi megyéspüspök

Veres András 1959. november 30-án született Pócspeletrében.

Középiskolai tanulmányait 1974–1978 között a Győri Bencés Gimnáziumban végezte. Az egri érsekség szeminaristájaként teológiai tanulmányait előbb az Egri Hittudományi Főiskolán, majd a budapesti Hittudományi Akadémián végezte. 1983–88 között a római Német–Magyar Kollégium növendékéeként előbb a Pápai Gergely Egyetemen, majd pedig az Alfonsiana Egyetemen tanult, ahol morálteológiából licenciátust szerzett. 1986. augusztus 2-án szentelték pappá Nyíregyházán.

1988–1990-ig Mezőkövesden káplánként végzett lelkipásztori munkát.

1989-ben doktori fokozatot szerzett a budapesti Pázmány Péter Hittudományi Akadémián.

1990 és 1996 között az Egri Pápevelő Intézet teológiai tanára és prefektusa.

1994–1996-ig a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának docense.

1996–1998 között a Római Pápai Magyar Intézet rektora.

1998 óta a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára.

1999. november 5-én II. János Pál pápa cissai c. püspökké nevezte ki. 2000. január 6-án II. János Pál pápa püspökké szentelte Rómában a Szent Péter-bazilikában.

Püspöki jelmondata:

ADDUXIT EUM AD IESUM
„Elvitte őt Jézushoz” (Jn 1,41)

tem az emlékvé elindításakor a bizottság tagjaitól, hogy az év lezárására legyenek szívesek a munkát elvégezni. Erre ígéretet kaptam, s tudomásom szerint ezzel el is készülnek december 15-re. Ezután terjesztem fel az anyagot Rómába, az illetékes kongregációhoz. Ez nagyon nagy munka, hiszen nem szabad elnagyolni, vagy eljárási hibát elkövetni, mert különben visszaadják az ügyet további kiegészítések elvégzésére.

Mindszenty József bíboros úr szülőháza eléggé lerobbant állapotban van. Szerepel a közeljövőben a felújítása?

Az egyházmegyébe való érkezésem után rövid időn belül felkerestem bíboros úr szülőfaluját. Személyesen soha nem jártam itt, szerettem volna tiszteletemet kifejezni e mártír sorsú főpapunk szülőházánál. Szomorú látvány fogadott. A ház eléggé siralmas állapotban van. Miután a helyi plébánostól hallottam azt is, hogy sokan, még külföldről is, eljönnek, hogy lássák a bíboros úr szülői házát, nagyon megszégyelltem magam. Ilyen látvány fogadja az ide látogatókat? Csak így

Mindszenty bíboros úr

becsüljük az ő emléket és áldozatát? Viszont magam csak annyit tudok tenni az ügy érdekében, hogy már több szinten és több helyen felhívtam erre a figyelmet. A ház a Mindszenty Alapítvány birtokában van. Ők lehetnek a beruházás, felújítás kezdeményezői. Azt gondolom, hogy pusztán a Mindszenty bíboros urat tisztelőkké össze tudnák adni a pénzt a felújítás és egy múzeum elkészítéséhez.

A hívőkkel beszélgetve nagyon hamar befogadták Önt. Van, aki szerint már a hitoktatás is lendületet kapott. Ha jól tudom, András atya már végig látogatta az összes plébániát és templomát. Nem kis teljesítmény!

Ebben azért van egy kevéske túlzás is. Kétségtelen, hogy a plébániák nagyobb részét már meglátogattam, vannak olya-

nok, amelyeket már többször is. Személyesen találkoztam már minden pappal, s ismerem őket név szerint. Minden esperesi ülésen részt veszek magam is. Ez jó alkalom megismerni az egyházmegye kisebb területeit, s nem utolsó sorban megismerni a papokat is. Ezt kezdetben mindennél fontosabbnak tartom.

Gyakran imádkozunk nemzetünk lelki megújulásáért. Ön szerint a megújulás elkezdődött, gondolok itt a városmisszióra, vagy továbbra is egy helyben toporgunk?

A városmissziót jó kezdeményezésnek tartom, de az önmagában még nem oldja meg a gondjainkat. Ez jó volt egy helyzetfelmérésre, kipróbálni, milyen új evangelizációs eszközökkel és módszerekkel tudjuk elvinni az örömhírt minden

Püspöki címer

emberhez. Ez egy akció volt, amelynek folytatásra van szüksége. S ez még csak a főváros. Vidéken, a hasonlóságok ellenére, egészen más a helyzet. Szeretném, hogy a városmisszió tapasztalatait felhasználva, megtaláljuk az evangelizáció vidéki lehetőségeit! A decemberi papi rekollekció éppen ez lesz megfontolásaink tárgya. Valami elindult.

Az MKPK titkáráként megszoktuk a médiában való határozottságát, frappáns megnyilatkozásait, ezt az utóbbi időben nélkülöznünk kell. Kérem, adjon magazinunk olvasóinak egy pár szép karácsonyi gondolatot és útmutatást a 2008-as évre!

Napjaink sokféle problémája között a legalapvetőbbnek tartom azt, hogy erkölcsben és értékrendjében megroppant az ország. Ezen segíteni kell! A kereszt-

nyek ebben különös felelősséget hordoznak. Mindenek előtt a krisztusi tanítás következetes megélésével és hirdetésével. A megújulást magunkon kell kezdeni, s annak kovász jelentősége lesz az egész társadalom életében. Jézus Krisztus, az Isten Fia minden ember megváltására született erre a világra. Sokan vannak, akik mit sem sejtene a megváltottságukról, pedig e nélkül reménytelennek és kilátástalannak fogják érezni saját életüket, és társadalmi helyzetüket. Nekik is szól a betlehemi éjszakában felcsendülő bátorítás: Ne féljete! Íme, nagy örömet adok tudtul nektek, és az lesz majd az egész népnek. Ma megszületett a Megváltó nektek, Krisztus, az Úr, Dávid városában (Lk 2,10-11). Nincs okunk félni és aggódni, mert Krisztus legyőzte a gonoszt. Akik reá hallgatva élnek, azokon nincs hatalma a rossznak. Ezt a reményt másoknak is mondjuk el, de legfőképpen ez a reményünk hassa át egész valónkat!

Gréczi László

A Szent Erzsébet év zárása Fóton

A ki 2007. november 18-án Fóton a római katolikus templomban a 9 órai szentmisén vett részt, felemelő élményben volt része. Az ünnepi díszbe öltözött templomban a házaspárok a szentmise keretén belül újtották meg a házassági fogadalmukat. Sebők Sándor plébános atya már előzőleg kérte a házaspárokat, hogy erre az alkalomra hozzák magukkal azt a feszületet, amelyre házasságkötésükkor esküdtek. Sokan megfogadták e felhívást és jó volt látni a sok házaspárt, akik megerősítették fogadalmukat. A vendég atya Burger Ferenc péceli plébános volt. Szentbeszédében kiemelte, hogy milyen fontos napjainkban a házasság szentsége, főleg most, amikor sokan azon „munkálkodnak”, hogy megtépázzák a házasság fontosságát. Kedves színfolt volt, hogy a szentmisén kenyeret szenteltek és a jelenlévők

Szent Erzsébet kenyerével térhettek haza. A szentmise után a 800 éves évforduló kapcsán Szent Erzsébetet ábrázoló domborművet avattak. Sándor atya nagyszerű ötlete volt, hogy amikor az év elején felkérte a dombormű megalkotására R. Törley Mária szobrászművészt, azt kérte, hogy ne a szokásos módon ábrázolja az Árpád-házi szentet, hanem szerető, szerelmes feleségként. A művésznő elmondta, hogy kicsit félt, hogy sikerült, de úgy érzi, az alkotás sugározza ezen kérést. „Azért volt mégis könnyebb a megvalósítás, hiszen 23 éve élek jó házasságban férjemmel, s gyermekem is van. Igaz, Szent Erzsébetnek három gyermeke volt, csak egy került az alkotásra, a rózsákat pedig a háttérbe helyeztem” – mondta. A házassági fogadalmukat megerősített házaspárok egy erre az alkalomra készített nagyon szép emléklapot kaptak, amelyen a dombormű látható. Sándor atya, köszönjük a Szent Erzsébet év zárásának nagyszerű ötletét és megvalósítását. Olvasóinktól azt kérem, hogy ha Fóton járnak és megnézik a csodálatos templomot, amelyet Ybl Miklós tervezett, ne felejtsek el megnézni a plébánia udvarán R. Törley Mária nagyszerű domborművét sem!

Gréczi László

1964. május 3-án született Budapesten. Középiskolai tanulmányait a budapesti Piarista Gimnáziumban végezte, ahol már szerepelt a diák-színjátszókör előadásain. 1986-ban elvégezte a Külkereskedelmi Főiskola áruforgalmi szakát francia-angol tagozaton, majd mégis a színházat választotta. A Színművészeti Főiskola előtt a Nemzeti Színház Stúdiója volt. 1987-ben sikeresen felvételizett Marton László osztályába, így 1991-ben színészdiplomát szerzett. 1991 óta a Vígszínház tagja. Sok színházi darabban láthattuk: *Padlás (rádiós)*, *Össztánc*, *A három testőr*, *West Side Story*, *Rómeó és Júlia*, *Vihar*, *Sok hűhó semmiért*. Sok filmben is láthattuk, többek között a *Sacra Corona*, a *Sorstalanság* és a *Mansfeld* című filmekben. Filmen és színpadon egyaránt dolgozott világsztárokkal is. *Felesége*, *Juhász Róza* színművésznő a *Madách Színház* tagja, aki jelenleg az *Isten pénze* és a *Hegedűs a háztetőn* című darabokban szerepel és rendez is. Az önálló estek gyakori kedvelt szereplője férjével. Két kislányuk van.

Legfőbb parancs a **SZERETET**

Karácsony előtti találkozás Oberfrank Pál színművésszel

Sok darabban láttalak. Mindig felkészülten lépsz közönség elé, legyen az színdarab, előadóest, vagy éppen egy jó célért való szereplés. Lelkiismereti kérdés, hogy így tégy?

A színjátszás, a színész élete becsületbeli ügy. A főiskolán Marton László azt ta-

nította, hogy amikor verset mondunk, szerepet játszunk, azt őszintén tegyük, ilyenkor lelkünkől, szívünkől kell adni, és ez komoly, fontos dolog.

A hit fontos számodra. Ezt nem kérdeszem, hanem tudom. Ez már gyermekkorodban így volt, vagy szerepe van an-

nak, hogy a piaristákhoz jártál iskolába?

Így van, a hit is nagyon fontos számomra. Nagyon szerencsés ember vagyok, mert az anyatejjel szívtam magamba a vallásos érzületet, és mindig – legalábbis a meghatározó éveimben, tehát kisgyermekkoromban, általános iskolában, gimnáziumban –

Keresztény művészek

olyan környezetben voltam, ahol ez a környezetemnek is fontos volt. Ezért amikor az érettségi után kikerültem a nagybetűs életbe, elég sok problémát jelentett, amikor a tíz parancsolat igazán értelmet kapott, mert addig nem volt kérdés, hogy az ember ne lopjon, ne hazudjon.

Már a piaristáknál felismerték, hogy színészi adottságokkal bírsz, hiszen főszerepet is játszottál a színjátszó körben. Mégis a Külkereskedelmi Főiskolát végezted el. Talán még nem voltál biztos abban, hogy a színészetet válaszd?

Nem bíztam eléggé magamban, ezért nem mentem rögtön a Színművészeti Főis-

kolára. Úgy éreztem, hogy ez egy távoli világ, ahová nekem nagyon nehéz lenne bekerülni. Mégis valami belső zsigeri remegés volt mindig bennem, amikor azon gondolkodtam, hogy színész legyek. Ez valószínűleg azért volt, mert mélyen legbelül tudtam, hogy ez az én utam.

A közelmúltban a Vígszínház nagyszerű, idős színésznoájével beszélgettem. Most sajnálom igazán, hogy nem tudom őt szó szerint idézni. Mondandójának lényege az volt, hogy érzi benned a színház felé megnyilvánuló mélyszéges tiszteletet, ami nemcsak a művész-társak felé árad, hanem tükrözi a színjátás iránti alázatot is.

Igen, ez szintén a neveltetésemnek köszönhető, hiszen engem úgy neveltek, hogy apádat, anyádat tiszteld. Nekem nagy megtiszteltetést jelentett a Vígszínházba kerülni, olyan emberek közé, akikre felnéztem. Most is vannak emberek, akiket nagyra becsülök, felnézek rájuk. Tudom, nehéz pálya ez, kiszolgáltatott itt az ember. Nagyon sokat alakult bennem a kép erről az egész szakmáról ahhoz képest, ami a kezdetekben volt. De a tiszteletadás nem feltétlen hasznos a mi szakmánkban, legalábbis ez az ember magánügye. A színház nem arról szól, hogy nagyon tiszteljük egymást, hanem jól kell játszani, és bizonyos korlátokat le kell bontani magunkban és egymás között is. Akkor létrejönnek jó kapcsolatok, őszinte kitérülések a szín-

A családi fotókat nagy szeretettel válogatta Mici és Réka

padon. De azt sosem szabad elfelejteni, hogy az ember honnan jött és mihez tartsa magát.

Szeretsz gyerekeknek játszani?

Nagyon szeretek a gyerekeknek játszani. Olyan jó látni tisztaságukat, hatalmas várakozásukat egy-egy előadás előtt, hallani a reakcióikat, nagy kacajukat, és ezt a nagy közös játékot velük együtt játszani. Ők nagyon más közönség, mint a felnőttek. Jó, hogy a Vígszínházban tudatosan figyelnek erre, hogy játszunk külön gyerekeknek is, hiszen ők lesznek a jövő közönsége.

Valahol azt olvastam, hogy szereted azokat a szerepeket, amelyeket eddig eljátszottál. Tudod, hogy ez ritkán fordul elő, hogy a színész a megkapott szerepet minden fenntartás nélkül szereti. Szerencséd volt, hogy olyan szerepeket osztottak rád, amelyeket sikerült jól megoldanod?

Azért is szerencsém van, mert azokat a szerepeket, amelyeket játszom, tényleg nagyrészt kedvelem, különösebb ellenállást nem érzek magamban a szerepekkel kapcsolatban. Nem voltak soha szerepálmaim. Azt gondolom, hogy ha valaki vala-

mit nagyon akar, biztos jóra vezet, ha teljesül. Ha azokat a szerepeket játszhattam volna el, amiket ifjú titán koromban elképzelttem magamnak, nem jártam volna olyan jól. Nagyon örülök, hogy nem skatulyáztak be, és mindenféle pozitív és negatív figurákat eljátszhatok, különböző helyeken, tehát nemcsak feltétlenül a Vígszínházban, és elég sok műfajban is játszom.

Nagykovácsiban élsz és aktívan részt veszel feleségeddel együtt a település életében. Jól érzem, hogy ez nagyon fontos számotokra?

Amikor ideköltöztünk a feleséggel Nagykovácsiba, mindketten azt gondoltuk, hogy amit kaptunk és amire adottságunk, küldetésünk van, azt illik kamatoztatni, és nemcsak aludni járni ide, hanem amit tudunk, adni a falunak, a közösségünknek. Ő

Sacra Corona c. filmben

Pápai Erikával a West Side Story-ban

Juhász Róza
színművész

református, én katolikus vagyok. Mindketten mindkét helyen megpróbálunk kulturális területen adni. Létezik itt egy Református Népfőiskola, annak van irodalmi tagozata, feleségem rendezett egy Szent Johanna előadást 26 civil emberrel itt Nagyköváciban, amelynek nagy sikere volt. A Nagyköváci Alkotóművészek Egyesületének aktív tagjai vagyunk, amely a falu kulturális életéhez szeretne hozzájárulni, szervezni, különböző programokkal segíteni. 2007 júniusában bemutattuk Pállya István Ravasz és Szerencsés című színdarabját a katolikus plébánia kertjében, egy nagy diófa alatt, amely tulajdonképpen a Nagyköváci Nemzeti Színház megalakulásának is az időpontja. Következő előadásunk 2008 júniusában lesz, Tamási Áron Énekesmádár című darabját fogjuk játszani. Nagyrészt helyi emberekkel, barátokkal, itt más színészkollégáim is laknak: Gados Béla a feleségével, Gárdos Katalival. Izgalmas vállalkozásnak ígérkezik.

Négy fiú egy családban, hiszen mindhárom testvéred fiú. Nem volt nehéz az átállás, hiszen most három „hölgygel” élsz?

Szemes Mari, Bubik István, Juhász Róza és az István a király c. előadásban

Ferenczi Csongor

Igen, fiús családból származom. Szegény édesanyámnak nem kis feladatot adott az élet azzal, hogy négy gyermeket kellett felnevelnie. Bár ő nem volt magával mindig megelégedve, mi olyan sokat kaptunk tőle, hogy az máig kitart és máig érezzük, hogy ez milyen erőt adott nekünk és mekkora tartalékokkal rendelkezünk. Mi négyen, fiúk nagyon jó testvérek vagyunk, összetartunk, számíthatunk és számítunk is egymásra. Csodálatos dolog, hogy mi együtt vagyunk és soha nincs közöttünk semmilyen harag vagy feszültség. Az édesanyám 2000-ben eltávozott közülünk, és ez talán még jobban összekovácsolt bennün-

ket. Úgy alakult az élet, hogy most három hölgygel élek együtt: feleségemmel és két lányommal. Feleségemmel lassan húsz éve leszünk házасok, Réka lányom 13, Mici 10 éves. Nagyon szeretem segíteni, szolgálni őket, és mindazt, amit kaptam az édesanyámtól, továbbadom nekik. Nagyon jó érzés szalámis, párizsis szendvicsekbe csomagolni azt, amit nekem is abba csomagoltak, és közben azokra a bögre tejekre, kakaókra, kiflikre gondolni, amelyekkel édesanyám reggelenként megterítette az asztalt. Az a mi dolgunk, hogy amit kaptunk, adjuk tovább, de ne csak a gyerekeknek, hanem egymásnak is, ezt pátosz nélkül mondom. És mi is ezt kapjuk azoktól, akikben van szeretet, akikben pedig nincs, azoknak nekünk kell adni, fel kell tölteni őket, mint egy akkumulátort. És ez működik, érzem.

Édesanyád, amíg élt, gondolom, sokat segített. Most, hogy ő már nincs, hogyan oldjátok meg lányaitok felügyeletét, ha mindketten játszótok?

Anyukám nagyon sokat segített nekünk, amikor lelki és mindenféle támaszt kaptunk tőle a gyerekek megszületésekor. Amikor ide kiköltöztünk Nagyköváciba, volt nekünk egy nagyon édes Erzszi néni, akit most is nagyon szeretünk, de már nem kell, hogy hozzánk jöjjön. Volt egy átmeneti időszak, amikor egy egyetemista korú leányzó járt hozzánk segíteni. Most már a lányok nagyok. De estefelé, amikor ők már

lefeleknének, jönnek a telefonok, hogy mikor érkezünk már haza.

Néhány évvel ezelőtt egy tévés interjúból megragadott egy kedves mondat: „feleségem nem egy házi tündér, de mindent jól megold”. Hogy kell ezt érteni?

Rozi nem az a háztartásbeli típus, de nagyon jól főz. Nagyon sok finomat főzött nekem, amikor főiskolás voltam, remek alapanyagokból, mert édesanyja, az én anyósom vidékről mindenféle finomsággal ellátott minket. Mostanában is szokott főzni, de életének nem ez a legfontosabb tevékenysége, amit én azért nem bánok, mert én is nagyon szeretek főzni. Egyrészt megnyugtat, másrészt szeretem azokat a gyermekkori ízeket elővarázsolni. Jó dolognak, férfias dolognak tartom. A különböző terhek egymás közti megosztását egészségesnek tartom.

A felnőttek körében is nagy sikere van a Padlás című zenés darabnak, önálló sanzonest is szerepel a repertoárban, a színészzeneakar tagjaként énekelisz is. Közel áll hozzád a zenés műfaj is?

Nagyon szeretem a zenés műfajt, szeretek énekelni, szeretem a zenét. Ez talán a családból is jön. Jó, hogy vannak zenés darabok. Nagyon szeretem a színészzeneakart, a kollégákat, az együtt zenélést. Jók az önálló estek is, ahol különböző műfajban lehet előadni zenés darabokat. A sanzonest különösen közel áll hozzám, ez is a családból jön édesapám révén, a francia kultúra áll közel hozzánk, sokáig tanított minket franciául, otthon sokat hallgattunk francia szanzonekat. Szerintem nagyon sokat lehet ezekből tanulni.

Karácsony közeledtével hogyan éled meg a feléd áradó nagy szeretet?

Legfőbb parancs a szeretet. Ehhez annyit szeretnék hozzátenni, hogy amikor édesapám megírta anyukámnak a gyászjelentését, akkor azt írta rá, hogy a számolatlanul osztogatott szeretet jellemezte édesanyámat, és ezzel megragadta anyukám legfontosabb tulajdonságát. Valóban az a jó, ha az ember nem számolgatja állandóan, hogy ő mit adott és mit kapott, hanem osztani kell. Ha van bennünk elég, akkor adni kell az embereknek, mindenfelé sugározni kell.

Áldott, boldog karácsonyt kívánok Nektek szeretettel. Köszönöm.

Grécsi László

Gyarmati Dezső vízilabdázó, olimpiai bajnok pápai áldásban részesült

Gyarmati Dezső vízilabdázó, olimpiai bajnokot köszöntötték 80. születésnapja alkalmából 2007. október 16-án Budapesten, a Hotel Hold Étteremben. Az Aranycsapat Alapítvány által rendezett ünnepi eseményen számos közéleti személyiség jelent meg.

Kőrösi Mária egyetemi docens, az Aranycsapat Alapítvány kuratóriumának elnökségi tagja köszöntőjében kiemelte: – Gyarmati Dezső a világ legjobb sportolói között foglal helyet. Abszolút alap-ember, akit bárhová helyeztek, vagy bármilyen nemzetközi közegbe került, mindig a maximumot nyújtotta. Születésének karmája sem mindennapi: 1927. október 23-án született Miskolcon. Elvégezte Az Eötvös Loránd Tudomány Egyetem művészettörténeti szakát, majd később a Testnevelési Főiskola akkor még szakedzői szakát.

Kőrösi Mária Gyarmati szakmai életútját méltatva rámutatott: – Válogatott játékaik száma 108! Az egyetlen sportoló a világon, aki öt olimpiai érmet nyert a vízilabda történetében. Háromszoros olimpiai bajnok (1952, 1956, 1964), olimpiai ezüstérmes (1948), olimpiai bronzérmes (1960), kétszeres Európa-bajnok (1954, 1962). Nyolcszoros magyar bajnok (1948, 1950, 1951, 1952, 1955, 1962, 1963, 1965.). Edzőként megszerezte az olimpiai bajnoki címet (1976), az olimpiai bronzérmet (1980), olimpiai ezüstérmet (1972).

Világbajnoki cím (1974, 1977), két magyar bajnoki cím és öt bajnoki ezüstérem birtokosa.

Az esten kitértek az 1956-os nagy-sikerű melbourni-i vízilabda mérkőzésre. A Csurka Gergely-Gyarmati Dezső szerzőpáros által jegyzett *Ahol mi győztünk* c. kötet ajánló soraiban olvasható: „Meglehet, hogy az ország még mindig nincs teljes tudatában annak, micsoda tettet hajtottak végre 1956. december 6-án a magyar vízilabdázók. Mindez csupán részben tudható be annak, hogy több mint háromnegyed évszázada hozzászoktat-

Rendületlenül hisz a nemzet el nem múló erkölcsi értékeinek hordozójaként abban, hogy csak erkölcsi értékekkel emelhető fel Magyarország a jelenlegi mélypontról. Egész élete a tiszta játékról szólt. Így lehettek ők a verhetetlen 11 – mondta Kőrösi Mária.

Reményik Sándor két, október 23-án írt versével köszöntötték a 80 esztendőes élsportolót: „Mert láncnál ugyan fényesebb a kard, De minden kardnál fényesebb az Eszme!” (1938. okt. 23.)

tak bennünket a sikerhez. Sokkal inkább arról van szó, hogy az akkori diadal valódi értékét jelentősen tompította, sőt tompítja, hogy talán még mindig nem tudjuk feldolgozni, mi is történt 1956-ban. Nem Melbourneben – itthon. Vízilabdázóink minden hátráltató tényező ellenére sohasem látott fölénnyel lettek aranyérmesek, s verték meg többek között a szovjeteket is. Ötven éve ennek – ma könyvek, sőt egy film is készül. E kötet nem törekszik a teljességre, arra viszont igen, hogy emléket állítson a vízilabda-história egyik legnagyobb csapataának, amely 1956. december 6-án, a »melbourne-i vérfürdő« legendájával az olimpiatörténet egyik legismertebb fejezetének főszereplője lett.”

Kőrösi Mária hangsúlyozta: – Rettenetes lehetett Gyarmati Dezsőnek, amikor örök életre eltiltották a pályától. Ennek ellenére nemzet tudattal rendelkező, a nemzetért élő élsportoló maradt. 1963-ban megalapította a Központi Sportiskolát. Számos csodát tett: – Létrehozta a Halhatatlanok Egyesületét, melynek jelenleg 12 legendás magyar sportember a tagja.

Kú Lajos, a 70-es évek nyolcszoros válogatott labdarúgója, az Aranycsapat Alapítvány megálmodója és vezetőjének köszöntője után dallal, verssel, nemes gondolatokkal kedveskedtek Gyarmati Dezsőnek bará-

ta, tisztelői, sportársai, többek között *Balczó András* olimpiai bajnok, *Grosics Gyula*, az Aranycsapat legendás hírű kapusa, *Wittner Mária* szabadságharcos, *Lovász Irén*, *Tolcsvay Béla* és *Sinkovits-Vitay András* énekművészek. *Tőkés László* református püspök és *Duray Miklós* felvidéki politikus levélben köszöntötte az ünnepeltet.

A vacsorával egybekötött est fénypontját jelentette, amikor *Kiss-Rigó László* Szeged-csanádi megyés püspök bejelentette: XVI. Benedek pápa áldását küldte az ünnepeltnek 80. születésnapja alkalmából.

S hogyan élte át Gyarmati Dezső az 1956-os forradalmat és szabadságharcot? Álljanak itt egy interjúban nyilatkozott sorai: „A forradalom fordulópont volt, persze nem csak nálam. Október huszonharmadika a Szabadság-hegyen, a Vörös Csillag szállóban ért, ott laktunk, készülve a melbourne-i olimpiára. Azonnal indultam a városba, s mire fölcusdhattam volna, már együtt meneteltem a felvonulókkal. Különös érzés volt. Olimpiai bajnokként láttam, hogyan húzzák föl a magyar zászlót, hallottam a Himnusz, fantasztikus élmény, mondhatom, de a sportsiker eufóriája csak percekig tart, az ember lelép a dobogóról, és már azon gondolkodik, mi jön utána. Ott a menetben minden egészen más volt. Magától értetődött, hogy lehoztam a vörös csillagot arról a bizonyos házról a mai Andrássy út végén, s az is, hogy a Széna téren segítettem barikádot építeni a barátaimnak. Ennek híre ment, megjelent nálam három pólós barátom, leteremtettek s kioktattak, hogy csak azzal törődjek, hogy olimpiai bajnokságot nyerjünk, többet használok vele, mint akármi mással. Így hát visszatértem a vízilabdához...”

Gyarmati Dezső számos kitüntetés birtokosa. Megkapta a Nemzet Sportolója címet is, bár mint vallja:

„magamat 1938 óta magyar sportolónak tekintetem, és a nemzeti színeket immár több mint hatvan éve tudatosan képviselem.”

Isten éltesse a nemzet sportolóját!

Frigyesy Ágnes

Máté 23,14 „Úgy lesz akkor, mint azzal az emberrel, aki idegenbe készül. Összehívta szolgálait s átadta nekik vagyonát. Egyiknek öt talentumot adott, a másíknak kettőt, a harmadíknak csak egyet, kinek-kinek rátermettsége szerint, azután elutazott. Aki öt talentumot kapott, menten kereskedni kezdett vele. És másík ötöt nyert rajta. Ugyanígy aki kettőt kapott, másík kettőt szerzett. Aki pedig egyet kapott, elment, gödröt ásott és elrejtette. Urának pénzét. Hosszú idők múlva megíjött a szolgálíknak ura és számadást tartott velük. Jött, aki öt talentumot kapott, és felmutatta a másík öt talentumot: Uram, öt talentumot adtál, nézd, másík ötöt nyertem rajta. Jól van, te hííséges, derék szolga – mondta neki ura, mivel kevésben híi voltál, sokat bíízk rád, menj be urad örömébe. Jött az ís, aki két talentumot kapott, és így szólt: Uram, két talentumot adtál, nézd, másík kettőt szereztem. Jól van, te hííséges, derék szolga – mondotta neki ura, mivel kevésben híi voltál, sokat bíízk rád, menj be urad örömébe. Vége jött az ís, aki csak egy talentumot kapott és így szólt: Uram, tudtam, hogy szíigorú ember vagy, aratsz, ahol nem vettedél, és gyűíjtesz, ahol nem szórtál. Ezért

félelmemben menten a földbe ástam talentumodat. Itt van, ami a tíéd. Te haszontalan, lusta szolga – kiáltott rá ura. Tudtad, hogy ott ís aratok, ahol nem vettem, és gyűíjtok, ahol nem szórtam? Oda kellett volna adnod tehát pénzemet a pénzváltónak, hogy megíjvet kamatostul kapjam vissza a magamét. Vegyétek csak el tőle a talentumot, és adjátok annak, akinek tíz talentuma van. Mindannak ugyaníis, akinek van, még adnak, hogy bővelkedjék.

12 szent Kereszt

Dr. Papp Lajos szívsebész professzor előadása a Turul táborban

Akinek pedig nincsen, attól még azt ís elveszik, amíje van. Ezt a haszontalan szolgát pedig vessétek ki a külső sötétségre. Ott sírás és fogcsikorgatás lesz.”

Ezzel a példabeszéddel kezdte történelmi előadását a Turul táborban dr. Papp Lajos szívsebész. Lebilincselő tanításából megtudhatta még a hallgatóság, hogy mindannyian tehetséggel, képességekkel, feladattal születünk a világra. Mindenkinek egyéni feladata van. Az emberen múlik, hogy a képességeit hogyan kamatoztatja. Feladatot jelent az ís, hogy melyik nemzetbe születünk, milyen nyelven beszélünk. Isten nem találomra küldött minket egy földrajzi helyzetbe, egy adott kultúrába, hanem gondosan megválasztotta körülményeinket. Vérségi vonallal köt össze minket a családunkkal, nemzetünkkel.

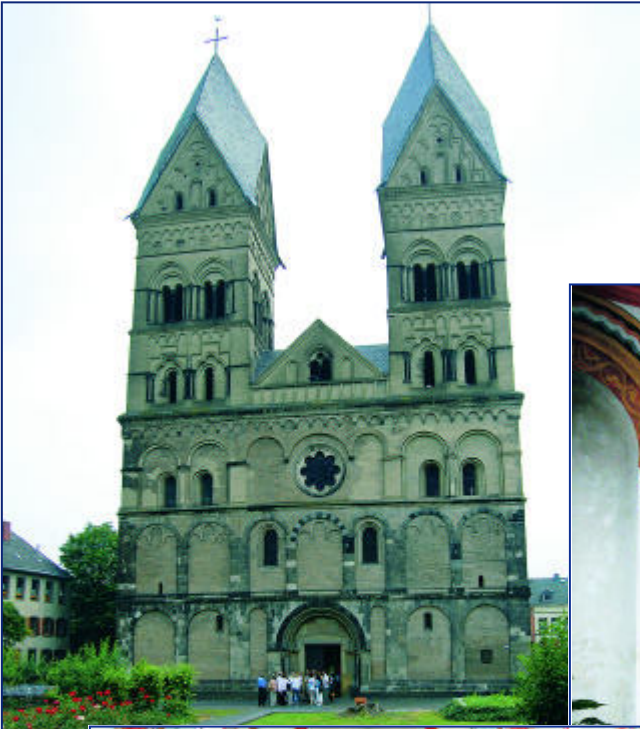
Bizony eszembe jut nekem – aki az előadást felvétélről hallgatom –, hogy a magyar nemzet különleges helyzetben van azzal, hogy határain kívül, közvetlenül a szomszédos országokban mindenhol nagyszámú magyar testvérünk él, akíkről gondoskodnunk kell, a kapcsolatot megtartva. És megtartva csodás magyar nyelvünket ís, amelyről az előadásból megtudhattuk, hogy ígen ősi nyelv. Nem rokona sem az újlatin franciának, sem az angolnak, hanem ragozó nyelv, ami ritka a világon. Az orvosdoktor ígen nagy hozzáértéssel vázolta, hogy a Francia Tudományos Akadémia kutatása szerint az ősi nyelv etimonjaiból, vagyis alapszavaiból a francia nyelvben 4 százalék található meg, az ógörögben 12 százalék, a magyarban viszont 67 százalék! Ami azt jelenti, hogy a magyar, ősi nyelv, mint az ógörög. Meg kell hát őriznünk ezt a kincsét, kevesebb lelkesedéssel átvenni a külföldi kife-

jezéseket. Az Ómagyar Mária siralom című verset, amely csaknem 1000 éves, még ma ís értjük! Pedíg a latin betűk, amelyekkel lejegyezték, nem ís tudták tökéletesen visszaadni a magyar magánhangzók hangzását úgy, mintha magyar rovásírással jegyezték volna le.

Öröömre szolgált nekem, hallgatónak, hogy Papp Lajos kiváló szívsebész az előadásában a kereszténység védelmében beszélt, nem pedig a pogány kultúra visszahozásán, újra meghonosításán fáradozott. Fáíj ugyanos azoknak a keresztény magyaroknak ez a viselkedés, akik szívesen kapcsolódnának a politikai jobboldalhoz, csupán ez tartja őket vissza. Így hát bííztató volt hallani, hogy Attila hun királyunk latinul beszélt Leó pápával, amikor megkímélte Rómát a lerombolástól a hun hadjárat folyamán. Örööm volt hallani szintén, hogy Szent István királyt az ismerethiány miatt nevezik sokan testvérgyilkosnak, holott szent királyunk a szeretetre híívtá fel fia, Szent Imre figyelmét az Intelmekben ís. Bizony büszkeséggel tölti el a hallgatót, amikor eszébe jut, hogy nekünk, magyaroknak ís van egy szent családunk: Szent István, a felesége, Boldog Gizella és a fiúk, Szent Imre személyében. Papp Lajos részletesen kifejtette, hogy Szent István apostoli király volt, ami azt jelenti, hogy Szilveszter pápától megkapta a jogot, hogy maga nevezze ki a püspököket, ne pedig a pápa jelöltjeit fogadja el. Szent Istvánt elismeri a keleti egyház, az ortodoxia ís szentnek. Ez egyedülállóvá teszi a szentek sorában, így elősegíítheti az öku-
menista törekvéseket, az egyház egyesülését. Adja Isten, hogy ez sikerüljön. Isten, áldd meg a királyt! Szerkesztette:

Papp Nóra

„Magyar” kereszt a Rajna partján

művész készítette-e, ugyanis ilyen formájú keresztet Magyarországon nem találtak, ami nem is csoda, hiszen a tatárjárárs és törökidulás idején a román kori templomaink legjava rommá vált. Egyvalami biztos:

a keresztet magyar zarándokok hagyták itt a XVIII. században, és a város nagy tisztelettel és gondnal őrzi mindmáig.

A kereszt művészi mondanivalója: Ha ősszüleink az Élet fájáról szakítva vétkeztek, Krisztus a világ fáján értünk vállalt

Weöres Sándor:
Kereszt-árnykép

A kereszt felső ága égre mutat, nagy örömhírt tudat: „Itt van a te utad”

a kereszt két karja a légből szétszalad, rajta sovány kezek tört vért virágzanak: „vigyázz: ór a lélek, de a test megszakad, kétféle visz ösvény s te szabad vagy, szabad”

a keresztnek alsó ága földre mutat: „vesződj: itt áss kutat, lásd benne arcodat.”

Az idei aacheni, hétévente szervezett zarándoklatot megelőző hónapokban, internetes olvasmányaim közepe, érdekes információra lettem figyelmes. Egy mindenki számára elérhető magyar levelező listán (www.magyaronline.net/forum), rövid beírást tettek közzé arról, hogy a közeli Andernachban egy „magyar” kereszt található a XIV. századból. Elkézdtem keresni az erről fellelhető adatokat, melyeket ezennel szívesen megosztok Önökkel:

Az andernachi Liebfrauenkirche román stílusú plébániatemplom szentélyében látható ún. „Ungarnkreuz” a pestiskeresztek csoportjába tartozik, melyet valószínűleg magyar zarándokok használtak Aachenbe zarándokolva. A különös formájú, kifejezőgazdag feszület nem a mindenki által ismerős formát mutatja, hanem villához hasonló ágkereszt, melynek felső ágain pihen a corpus. Krisztus szenvedő alakja egészen plasztikus módon van rajta megformálva, ahol a test vonaglik és véres nagy sebek látszanak. Eredete vitatott, nem tudni pontosan, hogy német vagy magyar

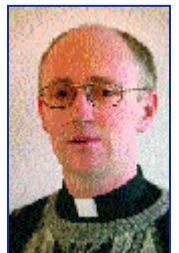
szenvedésével és halálával megváltott minket. Krétai szent András püspök a kereszt ezen teológiai mondanivalóját így fejezte ki: „Ha a mi Életünk nem lett volna rászegezve, akkor az oldalából nem törtek volna elő a halhatatlanság forrásai... bűnünk adóslevele sem lenne még összetépve; nem lennének szabad emberek s az élet fájának gyümölcsét sem ízlelhetnénk meg.”

A zarándokok a Rajna-vidéki szakaszon Frankfurt és Aachen között egy jól ismert kereskedő utat használtak, melynek mentén Andernachban a magyaroknak zarándokfogadóban volt lehetőségük megszállni. Külön alapítványok gondoskodtak az utasok ellátásáról. Itt őrizték évszázadokon keresztül a magyar zarándokok keresztjét és zászlóját.

Minden valószínűség szerint már szent István korában zarándokoltak magyar keresztények Aachenbe, hiszen István király az egyik magyar zarándokházat Aachenben építtette. A magyar zarándoklatok első írásos nyoma 1221-ből származik. Rendszeressé Nagy Lajos király tette. A XIV. század közepére már olyan arányokat öltött a magyarok aacheni zarándokjárása, hogy a zarándokok részére Nagy Lajos királyunk 1367-ben Szűz Mária és az Árpád-házi szentjeink tiszteletére Magyar Kápolnát alapított, amely ma is Nyugat-Európa közismert magyar kápolnája. Az aacheni dóm könyvtárában található a magyar zarándokoknak írt latin és szláv nyelvű füzet eredeti példánya, amely tartalmazza, miként kell viselkedniük, öltözködniük, milyen kötelezettségeik és jogaik vannak az úton, különösen az elszállásolás helyén, Andernachban. A zarándoklatot II. József császár 1776-ban tiltotta be a Monarchia területén.

A rendszerváltás óta ez a hagyomány Magyarországon újraéledni látszik. A tavasz folyamán a Rajna menti magyar katolikus közösségünk is

megtekintette a keresztet, amelyet érdemes felkeresni.

Lukács József,
Köln

Hummel Kornél 1907. július 12-én született Budapesten. Korán elvesztette szüleit, nagyszülei nevelték. Szegényen éltek, de a vézna, sápadt kisfiú szívesen járt Kosztersitz József atya hittanóráira, ahol megismerkedett a regnumi lelkeséggel. A Mária kongregáció és a Pacsirta Cserkészcsapat tagjaként hallotta meg Isten meghívását papi szolgálatra. Buzgó templomba járó volt, rendszeresen áldozott és szívesen imádkozott. Tizennyolc évesen azt álmodta, hogy idegen katona fogja agyonlőni. Szorgalmának köszönhető, hogy felsőbb évfolyamokban tanulmányi eredménye sokat javult, így nem volt akadálya annak, hogy felvegyék az esztergomi Szemináriumba.

Tanulmányait példás szorgalommal végezte, Isten derék papja kívánt lenni. Spirituálisa **Hamvas Endre** volt, akihez

Hamvas Endre

nagyon ragaszkodott. Kispap korában elhatározta, hogy pirosban mondja majd első miséjét, mert vértanú szeretne lenni. Szívesen olvasott, lelki problémákról bárkivel örömmel beszélgetett. 1928 májusában diakónussá és – mivel még csak 22 éves volt – külön engedéllyel ez év június 29-én pappá szentelték. Szent Péter és Pál vértanú apostolok ünnepén piros kazulában térdelt főpásztora elé azért, hogy elnyerje az áldozópapi hatalmat.

Első szentmiséjét a szeretett regnumi

Isten derék papja

„Aki szereti életét, elveszíti azt, aki gyűlöli életét, az megnyeri az örök életre.” (Mt 10, 39) Ma az emberek többsége szereti az életet, mintha ez a pár évtized lenne csak, nincs távlata az örökkévalóságra. Elvesztik az életüket, mert nem figyelnek embertársaikra. Aki gyűlöli életét, az vállalja az áldozatot másokért. Ezekkel a szavakkal emlékezett Kocsis István atya, a Svábhegyi szent László plébánia plébánosa Hummel Kornélra, akinek 100. születésnapját ünnepeltük idén.

kápolnában piros színben mondta el. Balassagyarmatra került káplánnak, jól értett a kicsinyek nyelvén, ezért a fiatalok rajongtak érte. Papi hivatását példás odaadással végezte, minden szentbeszédére alaposan felkészült. Mélységes tiszteletet tanúsított az Oltáriszentség iránt.

Kornél atya egyéniségével ragadta a lelkeket Isten felé, egyszerű, szolid, tiszta lelkű pap volt. Ifjúsági egyesületek és gárdák irányítását bízták rá, tánckurzust is rendezett iparos legények és lányok részére. Háromévi szolgálat után a balassagyarmati hívek könnyek között búcsúztatták, mert Budapestre, Zuglóba kapott kinevezést Barkóczy Sándor plébános mellé.

1933-ban kapta meg hitoktatói kinevezését, négy iskolában teljesített szolgálatot. Szívügyének tartotta az ifjúság nevelését, rendet és fegyelmet követelt a templomban. Erős kézzel irányította a fiúkat, szerette a természetet, sokat kirándult, szívesen evezett.

1935-től kezdve rendszeresen misézett a Hermina uti Vakok Intézetében, vasár- és ünnepnapokon a Lőportáldúló-Szent Margit Plébánia templomban. Szoros kapcsolat fűzte a látássérült és vak lányokhoz, akik nagyon ragaszkodtak hozzá. A Hungária körüli épület lakóinak

lelki vezetője lett, anyagi is támogatta őket.

Többször utazott külföldre, hogy tapasztalatot gyűjtsön, és azt itthon hasznosítsa. Németországi útja során tapasztalta meg a hitlerizmus közelségét, a katolicizmust veszélyeztető ideológiát.

Amikor Budapest hadszíntérre változott, beköltözött a Vakok In-

tézetébe, hogy nehéz órákban vigaszuk és gyámolítójuk legyen kedves tanítványainak. Mikor egyre gyakoribbá váltak a belövések, leköltöztek a Hermina úti épület óvóhelyére. Itt szükségkápolnát rendeztek be, ahol állandóan jelen volt az Oltáriszentség.

1945. január 10-én bejöttek az épületbe az orosz katonák, ahol az itt lakók rokonai is menedéket találtak. Január 17-én gyóntatás közben kapta a hírt, hogy egy lányt meg kell menteni az erőszaktól. Azonnal otthagya a gyóntató széket és a lány segítségére sietett, testével védelmezte őt. Az orosz katona szíven lőtte. Utolsó szavai ezek voltak: Deo gratias!

A Hermina úti kápolna kertjében temették el, majd május 2-án a Kerepesi temetőbe vitték holttestét, melyet később a Vakok Batthyány László Gyermekotthonának kertjében helyeztek el. Sírja ma is itt található, ahol évente megemlékeznek a vértanú papról, imádkoznak közbenjárásáért és boldoggá avatásáért.

Rózsásné Kubányi Andrea

Lovagavatás Máriapócs

Fotó: Bea István

Egy esztendővel a nemzetközi, Jeruzsálemi Szent Lázár Katonai és Kórházi Lovagrend Francia és Spanyol ágának egyesítése után – 2007. október 13-án – avatták fel a Magyar Nagyperjelség posztulánsait (jelöltjeit), illetve léptették elő Lovagjait a Máriapócsi Kegytemplomban, nemzetközi előkelőségek és nagyszámú érdeklődő részvétele mellett.

A Könnyező Madonna képét őrző zarándokhely, a „pócsi” Bazilika a maga tekintélyével szívet-lelket gyönyörködtető kerete volt a Lovagavatásnak.

A görög katolikus szent liturgiát négyen (H.E. Chev. prof. Dr. Váralljai Csocsány Jenő Bailiff, Chev. Mosolygó Béla, Kiss Antal és Pásztor Bazil görög katolikus papok) celebrálták, ígét hirdetett Chev. Roszik Gábor evangélikus lelkész - ezzel erősítve a Lovagrend ökomenikus jellegét.

A Szentmise előtt Chev. Dr. Simóka Tamás, Magyarország Nagyperjele köszöntötte a megjelenteket, köztük a 48. Nagymester, Sevilla VIII. hercegének és a Nemzetközi Lovagrendnek képviselőit H.E. Chev. Roland Ginn és H.E. Chev. Ronald Hendriks urakat. Továbbá a Testvér Lovagrendek, úgymint a Jeruzsálemi Szent János Lovagrend, a Szent Gellért Lovagrend és a József Árpád vezette Vitézi Rend jelen lévő képviselőit, valamint a Thaiföldi Nagykövetség diplomatáit.

Ezt követően, Chev. vitéz Kovács László Kancellár úr szökött az egybegyűltekhez. Kiemelte és felhívta a figyelmet a Kereszt jelentőségére, mondván „ez a Ti Keresztek, a hitetek a láthatatlan gonosz ellen”.

A posztulánsok – jelöltek – miután előző este részt vettek a Szent Lázár Lovagok

a Hegyalján a Virgil-Szentmiséjén, készen álltak arra, hogy a hagyományos lovagrendi kérdésekre választ adjanak és ünnepélyes esküt tegyenek. Ezt követte a Lovagavatás, amelyet a Nagyperjel úr celebrált Dáma gróf Nyáry Éva Lovagdáma, illetve Chev. vitéz Kovács László Kancellár úr, valamint Chev. Lipták Barnabás és Chev. Dr. Szabó Ferenc Parancsnok urak segítségével.

Az új lovagok között avatták fel a nemzetközi hírví fogathajtó világbajnokokat, a Lázár-fivéreket is.

A tizenegy új Lovag mellett tíz főt léptettek elő magasabb lovagi rangba. A Jeruzsálemi Szent Lázár Katonai és Kórházi Lovagrend Magyarországi Nagyperjelségének jelenleg négy Parancsnoksága van: Budapesten, Győrben, Pécsen és Vácon.

Ezeknek zászlóit a Szentmisén megszentelték és itt került sor Dr. Latorczainé Újházi Aranka festőművésznő Szent Lázár ábrázoló ikonjának megszentelésére is. A művésznő kérésére, a Lovagrend egyetértésével, az ikont a közeljövőben több templomban is kiállítják azzal a külön kéréssel, hogy a hívek mondjanak imát az ifjú házások lelki életének gazdagítására. Az imalánc a Lovagrend támogatásával – reméljük – országos kiterjedésű lesz.

A Jeruzsálemi Szent Lázár Lovagrend új és régi tagjai, meghívott vendégei a Máriapócsi Kegyhely zarándokházában a sok évszázados hagyományoknak megfelelően díszvacsorával és virasztással zárták a napot, testben és lélekben készülve az újabb feladatokra. Itt adta át a Nagyperjel Úr a Lovagrend kintünetéseit, amelyet két nem Lovag hölgy kapott meg. Az egyik ki-

tüntetett Kovács Lászlóné, aki nagy munkával gyűjti és készíti elő szállításra az esetek megsegítésére szánt adományokat. A másik hölgy Chev. Lipták Barnabás úr felesége, Yuan, aki Thaiföldön, Buddhista Templom részére jelentős rizsföldet adományozott. Ő a második nem keresztény hölgy, aki ezt a kintüntetést megkapta.

Chev. Dr. Szabó János úr tárogatójátéka, valamint lovag Kulcsár Béla klasszikus harmonikakonzertje és a helybéli Kórus csodálatos éneke gazdagította a Lovagavatás ünnepét.

A szép, napfényes, háromnapos hegyaljai utazás a Lázár-fivérek lovas tanyáján fejeződött be, ahol a Lovas Múzeum részére a Rend vezetői átadták a Lovagrend zászlóját, melyet a világbajnokok múzeumában állítottak ki. Lovag Dr. Budai János

Régi, nyári, balatoni vasárnap reggel emléke idéződött fel bennem. A kis kápolnában magas, sovány, szőke fiú ministrált. Több mint húsz évvel ezelőtt majdnem mindenki ismerte egymást, és suttogva terjedt: „A kis Rudi ministrál!” A templomkert szomszédságában épült fel a művésztelep és ott töltötte nyarait a négy generációs művészcsalád fiatal, tehetséges sarja. Ekkor a Képzőművészeti Gimnáziumba járt, majd elvégezte a Képzőművészeti Egyetem festő szakát. Egy évet Kanadában töltött ösztöndíjasként, és többször járt Olaszországban

Itália hatása alatt

hetetlenek voltak. Ez is vége szakadt 2004-ben Bér Rudolf halálával. Maradt tehát Rudino számára, bánatának ellensúlyozására, az alkotás, a szakadatlan munka.

Ki vezette a hit felé, és mi ad erőt a nehézségek elviselésére?

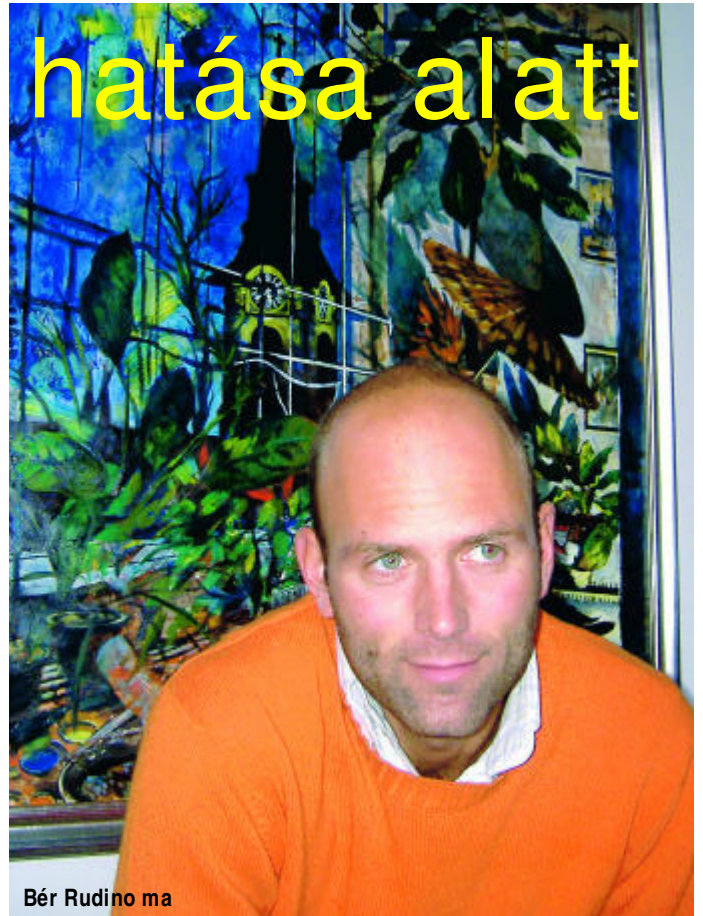
Családunkban a hitnek meghatározó szerepe volt mindig. Mivel apai ágon római katolikus és kálvinista felmenőkkel egyaránt rendelkezem, a

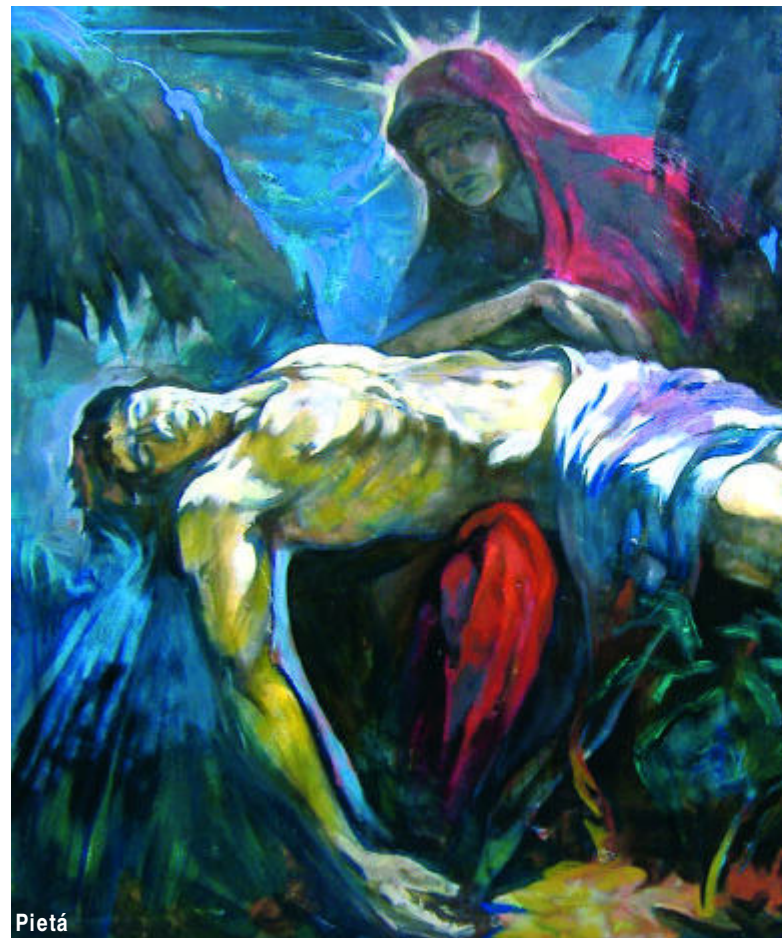
Krisztus

tanulmányúton. Számos egyéni kiállítása volt az ország különböző pontján, és csoportos kiállításokon is rendszeresen részt vett. Sajnos az élet nem csak jót hozott számára. 16 éves volt, amikor édesanyja és kisöccse autóbaleset áldozata lett, és ez felborította a család korábbi rendjét. Példaképeivel, édesapjával mester-tanítvány kapcsolat alakult ki, beszélgetéseik a művészetről kimerít-

Mamám révén római katolikus keresztségben részesültem. Dacolva a politikai légkörrel, már általános iskolában hittanra jártam. Szerettem az órákat, mert így jó társaságban lehetett bújócskázni a templomban. Gyermekekfejjel belaktuk a sekrestyét és a többi részét is a plébániának. Azóta is természetes közegként tekintek a kultikus terekre. Otthon érzem magam a szakrális épületek-

Bér Rudino ma

Pietá

ben. A mai napig követem a kívül fontos és erőt adó a hétvasárnapi nagymiséket. Rend- végi evangélium. Kiskorom

Depositio

óta személyes barátságban vagyok a közösség vallási vezetőjével, számomra Ő egy kicsit talán már a mentorom is egyben. Összeköt minket a mindkettőnk által szeretett latin vi-

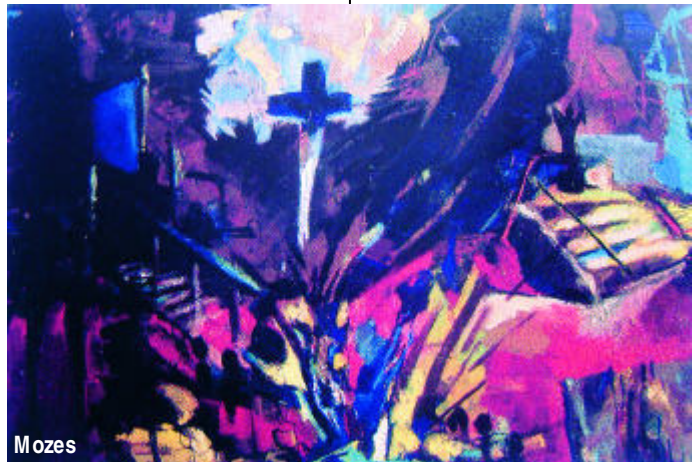

lág, illetve az itáliai ábrázoláskultúra kimeríthetetlen

Min dolgozik most, és milyen tervei vannak?

Folyamatosan foglalkoztat a megélt világ vizuális megjelenítése. Tájak, csendéletek, portrék és kompozíciók egy-

történet századai során már számtalanszor nagy „sikerrel” megfestett bibliai témák újrafeldolgozását. Régi vágyam, hogy egyik kedvenc templomom falain megjelenítsem

Mozes

Önarckép 2004

gazdagsága. Giotto, Piero della Francesca, Tintoretto és Manzú művészete nemcsak tisztán példa értékű számomra, hanem mindig megerősítő háttérként ott áll és figyel, illetve óva int a tévutaktól. Mindemellett kísérletező munkásságuk megerősít abban a hitben, hogy nemcsak létjogosultsága van az ábrázoló képzőművészetnek, hanem egyben kimeríthetetlen is az eszköztára.

szerre állnak befejezetlenül az állványom körül. Ezekből a témájú festményekből rendszeresen kiállítok, ebben a hónapban is nyílik Budapesten, a Ramada Hotelben tárlatom. A vallásos témák feldolgozása – pontosan annak lelki háttere miatt is – kiemelt, megkülönböztetett helyen van a szememben. Különösen nehéz és nemes feladatként élem meg – munka közben is – a művészet-

Krisztus életútját. A festmények terveit már egy ideje készítem. Különösen a Keresztre feszítés és az Angyali üdvözlés témájának XXI. századi megjelenítése foglalkoztat.

Közeleg a karácsony, őriz-e szép emléket a gyermekkorából, és hogyan szeretné tölteni a mostani ünnepet?

A legszebb karácsonyi estéket a szigligeti alkotóházban éltük meg. Az ünnepnek ez a környezet biztosította a legcsodálatosabb díszletet. Szinte minden alkalommal a havas templomhegyről az éjféli mise után lefutva az alkotóházba, újra és újra átéltük azt a misztikumot, amely a mai napig fontos pillére az életemnek. Hálával gondolok vissza a szüleimre, hogy ezt megadták nekem.

Úgy érzem, hogy a legközelebbi igazi karácsonyom az lesz, amikor a gyermekeimnek én adhatom át mindazt, amire egy kicsi emberi lénynek szüksége van, pláne ha a szeretet ünnepéről van szó. Hiszen ez a család ünnepe is és ezáltal kiemelt fontossága van a kontinuitásnak.

Németh Andrea

A napkeleti bölcsek Jézus Krisztus megtestesülésének, az **Atya szeretetének végső eszközét** jönnek köszönteni. Felismerték, hogy az Isten Fia emberi testben éli meg a mi életünket, a kiszolgáltatott csecsemőkortól kezdve. Mindannyiunk sorsát veszi magára, félelminket, korlátainkat, a menekülő, hazáját elhagyni kényszerülő ember magányát, a meg nem értett idegenségét, a szegény nyomorát, a fiatal bizonytalan jövőjét. Nincs senki a világon, aki azt mondhatná, semmi közöm hozzá. Rádöbentek, hogy az ember attól kapja meg méltóságát, hogy Krisztus részesévé tette emberi természetünket. A második Isteni személy, a megváltásunkért, a római császár alattvalójává vált.

A Jézust köszöntő napkeleti bölcsek képviselik az ókori tudomány mestereit, akiknek hosszú, komoly csillagvizsgálatra, kutatómunkára volt szükségük, hogy elérjenek az igaz Istenhez. Minden gyermek legelőször a karácsony ünnepét érzi át, értelmezi és zárja a szívébe. A kis Jézus története számára lehet, hogy még csak mese, és még inkább azzá teszi a három király látogatásának legendás motívuma. Ez a benyomás elkísér minket felnőtt korunkban is.

A napkeleti bölcsek hódolatáról a gyermek Jézus előtt január 6-án, vízkeresztkor emlékezünk meg. Az ünnep második vonása Jézus megkeresztelkedése a Jordán vizében, harmadik vonása a kánai menyegző csodájáról való megemlékezés, amikor Jézus a vizet borrrá változtatta. A vízkereszt eredetileg Krisztus születésének az ünnepe volt, keletkezése megelőzte a december 24-i ünnepét. Nyomai már a Kr.u. 3. századtól felfedezhetők. Az epiphánia, theophánia a hellenisztikus vallás kultuszaiban az istenség megjelenését jelentette. Az ünnep valószínűleg Alexandriában keletkezett, ahol január 6-án a szüztől született Nap, Hélios az Aión ünnepét tartották. Az alexandriai keresztények Krisztust látták a sok istenség tulajdonságát magába olvasztó Hélios alakjában. Hélios azonosították Dionüszosz boristent, az ő epiphániáját is ekkor ünnepelték. Nyugaton a Kr. u. 4. században vezették be a de-

Karácsonyi gondolatok

cember 25-i karácsonyt, viszont a január 6-i megemlékezést már nem lehetett megszüntetni, így azt átalakították a napkeleti bölcsek, vagyis három királyok ünnepévé. A keleti egyházban vízszentelést tartanak január 6-án Jézus megkeresztelkedésének emlékére.

A napkeleti bölcsek elsőként köszöntötték a megtestesült Megváltót a pásztorok mellett. Az idegen bölcsek hódolatának üzenete az, hogy más nemzetek felismerték Jézusban a Messiást, míg a zsidóknak, a választott népnek a szeme zárva maradt. A napkeleti bölcsek tudománya a csillagvizsgálás volt. Az asztrológiában kifinomultak voltak a pártus tudósok, túl is értékelték azt, istenítették. Az Úr az ő tudományukat használta fel arra, hogy megmutassa az igaz Szabadítót, aki elhozza az igaz vallást, legyőzve az asztrológia istenítésének tévedését.

Talán vannak az egyházban, akik elvetik a napkeleti bölcsek létezését mint hús-vér emberét, tisztán legendának tartva azt. Nem így tett a Kölni világtalálkozó **XVI. Benedek pápa, aki a Kölni Dómban elhelyezett napkeleti bölcsek ereklyéi előtt imádkozott, megvédve ezzel a bölcsek létezésének lehetőségét és az ereklye tiszteletét.** Miért ne lehetne, hogy a csillagjósok megtérése volt a kisdéd első csodája? A keleti bölcsek története azt a célt szolgálja, hogy Isten előkészítse a Megváltó elfogadását Izraelben és a világban. Hol van a zsidók újszülött királya? A kérdést a pogányok teszik fel, akik hamarosan a választott nép helyébe lépnek. Készséggel hitet tesznek a pogány bölcsek a Messiás mellett, pedig még az apostolok is milyen nehezen fogadták el, értették meg Jézust.

Máté a zsidóknak írja evangéliumát, célja, hogy bizonyítsa a zsidóknak, hogy Jézus az ószövetség megígért Messiása. Ennek érdekében gyakran idézi az ószövetséget. Csakhogy a zsidók nem egészen ilyen Szabadítót vártak. Az Atya vonzza azokat a lelkeket, akik kíváncsiak az igazságra, mint a **napkeleti bölcsek. Istennek az egész világ üdvözítésére van gondja a Messiással.**

A napkelet kifejezés a Jordántól keletre földrajzi térséget jelentette. **Jézus a megjelenésével kettéosztja a világot,** a napkeleti bölcsek mellette vannak, Heródes ellene. A bölcsek bátorsága, hogy hosszú útra keltek, szembenáll a **zsidó közömbös-**

séggel, akik nem kíváncsiak a Megváltóra. Az igaz Isten nélkül céltalanul hánykolódó antik világ, a bölcsek személyében, megtalálta értelmét Jézusban. A bölcsek görögül hoi magoi, innen származik a **mágusok** kifejezés. A későbbi keresztény hagyományban az Iz. 60,10 „Népek jönnek világosságodhoz és királyok, a benned támadt fényességhez” hatására lett **király** belőlük. Képviselték ők az összes népet, akik keleten keresztények lettek, így Perziát, Szíriát, Arábiát, éppen ezért, Gáspárt fekete bőrűnek ábrázolták. A betlehemi csillag Isten célját szolgálja, elvezeti a bölcseket Jézushoz. Máté még nem foglalkozik azzal, hogy a későbbi keresztényeknek gondot fog okozni az, hogy a csillagjósást elfogadják-e, mert ha a csillagokban megvan írva a sorsunk, az ember tehetetlen ezzel szemben, ez pedig a szabad akaratot tagadná. A szentírás magyarázó, **Arany-szájú Szent Jánosra hivatkozva, Isten hatalmával létrehozott rendkívüli fénytü-neménynek tekintették a csillagot.**

Kepler csillagász szerint, Kr. e. 7-ben háromszor állt együtt a **Szaturnusz, a Jupiter a halak jegyében, ez volt a betlehemi csillag.** Mások, a **Halley üstökös** Kr. e. 12-ben való feltűnésére szavaznak. Mindenesetre a teológusokkal megegyező a csillagászok azon véleménye, hogy **szokatlan jelenségről** volt szó, nem egy megszokott csillagról. Antióchiai Szent Ignác Efezusi levele: „Minden csillagot túlragyogó csillag gyulladt fel az égen, fénye kimondhatatlan volt, csodálatot keltett újdonsága, a többi csillag pedig a Nappal és a Holddal együtt kórust állottak eme csillaggal, hiszen ez fényével mindegyikét felülmúlta.”

Krisztus a természet ura, aki a természeti jelenségek által, pl. a betlehemi csillag által, magához vezeti a kutatókat. A pogányok megtéréseével létrejön az új Izrael, az Egyház, Isten országa. A zsidókból és pogányokból álló Egyházzal teremti meg Isten az emberiség új egységét. A Messiás születésével, Izrael, eljutott történelme tetőpontjára, de a döntő pillanatban, mégsem találta meg az utat a Messiáshoz. A mágusok története viszont az emberiség választását mutatja be, ahogyan a Messiást fogadta.

PAPP NÓRA

Európa legnagyobb beltéri Betleheme

A Somogy megyei faluban a helybeliek összefogásával készül el évről évre Advent idejére a Jézus születését be-

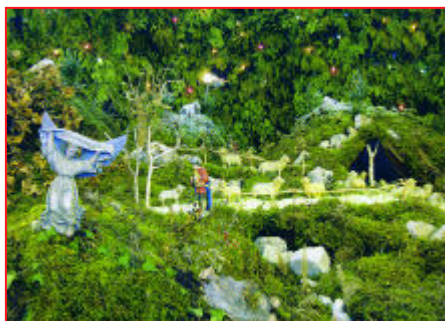
Fotók: Somogyi György

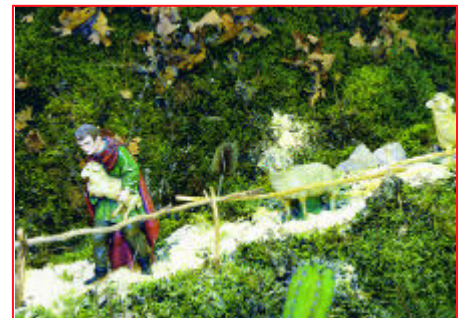
mutató bibliai életkép, ezúttal immár 59. alkalommal. Az 500 lelkes falu templomában felállított első Betlehem alig egy négyzetméternyi területet foglalt el, ám idővel mind nagyobb és részletgazdagabb lett.

Mára 50 négyzetméteres területen áll az egyedülálló látványosság, amelyet évente több tízezren csodálnak meg. A vörsei Betlehem megtekintése több utazási iroda ajánlatában is szerepel. Az építéshez öt nagyobb tuját, csaknem 40 fenyőfát, másfél köbméter fenyőgerendát és deszkát, valamint tetemes mennyiségű – több tíz mázsányi – mohát használtak fel. A vörseiek

előrelátását mutatja, hogy évekkel ezelőtt, kimondottan erre a célra, fákat ültettek, amelyeket folyamatosan pótolnak. A munkálatokat 1988 óta Futó Péter irányítja. Ve-

zetésével a helybeliek egy hét alatt készítették el Betlehemet, ám az előkészületek és a bontás több hetet vesz igénybe.
Forrás: MTI

Szent Kereszt

POSZTER

Fotó: Somogyi György

„Menjünk el mind Betlehemig...”

Ki ne emlékezne régi és még régebbi adventi várakozásokra, karácsonyokra. Valahol őrzünk (ha máshol nem, mert elvitte a mostoha történelem sok-sok vihara, akkor soha nem fakuló emlékeinkben) saját írású levelet, ákom-bákom betűk esnek egymásra, mert titokban írtuk vagy írtunk és titokban is kellett tartani, hogy ne legyen azonos tartalma a többi testvér levelével. Aztán kicsempésztyük az ablakba, ha jók voltunk, elvitte az angyal, ha meg nem, akkor ott maradt (ilyen is volt, vagy csak a család „kinyílt” szemű, felnőtt tagjai voltak feledékenyek a kemény, ínséges időkben) mérhetetlen fájdalomunkra. Pedig nem voltak azokban az írásokban nagy kérések, nem lehettek. Az adventi úti bandukolásunkon Betlehem felé, Jézuska jászolbölcsője felé nem volt olyan fényesség és csillogás, mint manapság. Ezért volt igazi ragyogás a betlehemi csillag fénye, mely kívülről-belülről megvilágította gyermekkorunk adventi-karácsonyi útját. „Az a fenyő messze már, / s ahol állt, már a ház sem áll. / Az élet épít s rombol is, / dolgozik a csákány, s halál. / Az aranyalma elgurult, / s elgurult az ezüst dió. / És most eljött a pillanat, / mikor rájuk gondolni jó. / Aranyalma, ezüstdió, / a meszsziből dalol nekem. / S egy régi kialudt gyertyaszál / kigyullad most a szívemen.”...

...De ha nem találunk megsárgult, az angyalnak címzett levelet, ami aztán visszakerült szeretteink zsebéből vagy a kenyeres fiók aljából, kérjük meg gyermekeinket, hogy mondják el ők és adják elő az emléktárgyaik között őrzött, kalandos utakat megjárt leveleket és azoknak történetét. Mert idők múltával, amikor számukra is „az aranyalma elgurult, / elgurult az aranydió” is, egy-két levelet visszajuttattunk, mert ők is majd kell vezessék szeretteiket az adventi úton, Betlehem felé, s az angyaltól meg kell kérni a szükséges támogatást. Azok a levelek még nem sárgulhattak, fakulhattak meg annyira. Emlékezzünk együtt arra, hogy milyen izgalom volt az is, amikor együtt írtuk meg, a szülők, azokat a kéréseket, de sokkal izgalmasabb volt, amikor ők hajoltak a papír fölé, és rajzolták a betűket, s így karácsony felé, az adventi úton még lehet, hogy néhány betűt mi kellett nekik megmutassunk, mert az iskolában még nem jutottak el a levélíráshoz szükséges, fel-

használható betűig... Máshol állnak már a házaink, máshol állnak már a karácsonyi fenyők, de nekünk a betlehemi gyermek érkezésekor, az adventi út végén az angyal hozza azt is és az ajándékokat is, akárcsak Erdélyben, és a Család együtt áll meg a Szentestén imádkozni, az angyali kórossal együtt énekelni. Nemsokára majd eljön annak is az ideje, hogy meg kell írni a levelet az unoka, unokák helyett Jézuskának, hogy intézkedjen az angya-

*„Milyen jó ma gyermekhittel újra ünnepelni,
Tiszta szívvel Kis Jézuska jászolához menni...
...Hallgatni, hogy miként zúg a betlehemi ének,
Melynek kedves dallamára megtisztul a lélek.”*

loknál aranyalma- és ezüstdió-ügyben. S hát, amikor ők írják már a levelet, és miniket is belefoglalnak egy kérésbe! De ne egy lelketlen számítógépen írják, mert akkor hogyan maradnak meg az ákom-bákom, csak a szeretet által összetartott betűk, és hogy érzik meg sok-sok év után is a levélíró gyermekkezek a szülők, testvérek, nagyszülők, rokonok kézmelegét, és lesznek-e megsárgult, megfakult, rejtgetett levelek, amelyek majd előkerülnek, amikor az aranyalma elgurul, s elgurul az ezüstdió is...

...Istenem, milyen végtelen hosszú az adventi út, de mindig megérkezünk Betlehembe, ha mi is akarjuk. Vezessen Juhász Gyula egy biztató verse a megérkezés felé, a Megérkező elé:

„Mikor a Szenteste kapuját kitarja, /
Indul a ködben a betlehemi árva, / Akit ki-
tagadtak, akit megtagadtak, / Mikor föl-
dünkre a poklok leszakadtak. / Megindul
a ködben, elindul az estben, / Mellette az
angyal angyal-szárnya lebben. / Száll, su-
han a Gyermekek gyémánt csillagokra,
/ Gyémánt csillagokról, földi, bús ormok-
ra. / Oda száll először, hol az éj sötétebb,
/ Feketébb a gond, s hol a nyomor mé-
lyebb, / Hol a tájnak minden kincsét el-
orozták, / Gyászos ormaidra, Szegény
Magyarország! / És megáll a Tátrán,
melynek örökzöldje / Valaha elindult bol-
dogan a völgybe, / Ment, mendegélt vígan
az erdő, a fenyves, / Karácsonyi dísznek
magyar gyerekekhez. / Ott áll a Gyermekek
fönn, nagyon fáj a lelke, / Visszagondol
régi, szelíd Betlehemre, / S a legszebb fe-
nyőt, mely örökzölden ott áll / Kezébe ra-
gadja, s gyémánt csillagoknál / Gyújtja
gyertyáit meg, mint valaha régen / Csoda-
szarvas arany lángját a regében, / És a
szent örök fát emelve magasra, / Pozsony,
Kassa, Várad fölött lobogtatja. / Kolozs-
vár, Arad és Szabadka világol / Betlehemi
fényben a karácsonyfától. / Vándorok e
földön, pásztorok e tájon / Ámulnak az
égi csodaragyogáson. / Virrasztók, vigyá-
zók ajkán zeng az ének: / Dicsőség ma-
gyarok örök Istenének! / Angyalok, már-
tírok, hitvallók felelnek: / Békesség e föl-
dön magyar embereknek!”

Balácsi László

IV. Szeret menti Népdalverseny

Negyedik alkalommal rendezte meg az oktatási programban részt vevő gyerekek népdalvetélkedőjét a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége. Az egyes falvakban lezajlott elődöntők után 2007. november 17-én Lészpeden gyűltek össze a legügyesebb énekesek e vídám kedvű megmérettetésre.

A népviseletbe öltözött népes gyerekcsoport magyar- és énektanáraik kíséretében, hangos énekszóval vonult fel a lézpedi általános iskolától a helyi kultúrotthonig. A falubeliek érdeklődve figyelték a szokatlan eseményt, a frissen felújított kultúrház nézőtere hamar meg is telt.

Máron Attila lézpedi magyartanár, a vetélkedő házigazdája nyitotta meg a rendezvényt, majd Hegyeli Attila, az oktatási program felelőse köszöntötte a gyerekeket, nézőket és meghívottakat. Niszor Ilona, pusztinai ének- és néptáncanárnök vezette a versenyt, biztatásai és dicséretei a kicsik körében bizony, elkeltek.

A zsűrizést Kallós Zoltán Kossuth-díjas etnográfus vezette, őt három erdélyi énekszakos tanárnök segítette a döntés meghozatalában: Gergely Simon Ibolya, Bőjte Mária és Varga Viola. A szakértő zsűri nyilván nemcsak a tehetséget, hanem a versenyzők felkészültségét és repertoárjuk eredetiségét is figyelembe vette a díjazáskor. Az alsó tagozatos diákoknak öt, míg a felsősöknek tíz moldvai népdalt kellett tudniuk ahhoz, hogy versenybe szállhassanak, egyet választhatott a versenyző, egy másodikat pedig az előzetesen leadott listákból a zsűri jelölt meg.

Az értékes díjakat idén a következő diákok vehették át: *I–IV. osztályosok:*

I. díj Csorba Madalina Julianna – Lészped

II. díj Turbuc Antal – Magyarfalva

*III. díj Kóserenc Julianna – Frumósza
Dicséret: Lackó Ilona – Lábnyik, Rádu Mónika - Gajdár, Váta Gábor – Kostelek*

Domokos Pál Péter Alapítvány különdíját kapták: Istók Anna Klézsből és Lackó Ilona Lábnyikból.

Kereszt szülő Egyesület különdíját Gradinaru Catalin külsőrekecsini diák vehette át.

V–VIII. osztályosok:

I. díj Horvát Stefánia – Gajdár

II. díj Lackó Maricsika – Lábnyik

*III. díj Tamás Júlia Roxána – Pusztina
Dicséret: Kóserenc Alina – Frumósza, Kotyor Mária – Csík falu, Kocsis Szilvia Larisa – Somoska*

A Moldvahon Kulturális Egyesület különdíját, ill. a Kereszt szülő Egyesület

és a Gödöllői Értékvédő Egyesület különdíját Kocsis Szilvia Larisa somoskai diáklány nyerte el.

A vetélkedő izgalmat sikertelenül a helyi gyerekcsoport „Lészpedi Guzsalyas” című előadásával oldani. Népdalokat, tréfás meséket és magyarórákon tanult verseket hallhattunk, majd a színes népviseletbe öltözött gyerekek rövid táncával zárult a bemutató.

A rendezvény záró mozzanatákként a Csíkszeredában továbbtanuló diákok közül idén a fiúk énekeit-meséit hallgathattuk meg. A korábbi

évek győztese, Kovács Krisztián több balladát, míg Pusztinka Gyula meséket hozott a lézpedi közönségnek, a Sapientia EMTE diákja, a pusztinai származású Szénási Szilveszter meg népdalokkal örvendeztette a hallgatóságot.

A vetélkedő során hangfelvételt is készült, így hamarosan a legszebb énekeket az MCSMSZ CD-n jelenteti meg. A népdalvetélkedőnek sok vendége volt, többek között Dr. Szabó Béla csíkszeredai magyar főkonzul, Lászlófy Pál, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke, Haáz Sándor, a Szentgyeházi Gyermekfilharmónia vezetője, A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány és a Kereszt szülők Egyesületének vezetői, illetve a kereszt szülők népes csapata. A helyi intézmények képviselőiben a vetélkedő vendégei között üdvözölhették Flenchea Valentin polgármester urat és Dogaru Silvestru megyei tanácsost is. Az MCSMSZ külön megköszönte Ionita Monica iskolaigazgatónőnek, hogy egész hétféjére rendelkezésükre bocsátotta a szükséges tantermet. Szokatlanul nyitott és pozitív hozzáállása példaértékű lehet a Bákó megyei oktatási intézmények vezetői számára.

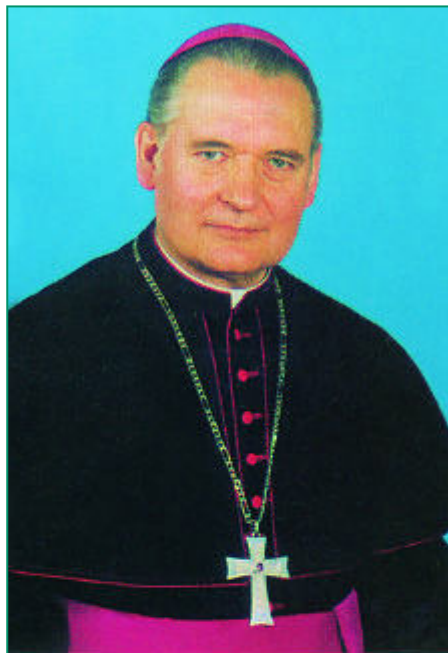
A szombati napot közös táncjal zárták az iskola magyar nyelvi tantermében. A legtöbb gyermek elképedve nézte, hogy van olyan moldvai csángó falu, ahol ilyen is létezik: külön kabinet a magyaróráknak! A gyermekek a táncban is fáradhatatlanok voltak, szerencse, hogy volt elég zenész.

Az MCSMSZ köszöni a Szülőföld Alap, a Communitas Alapítvány, az AMMOA, a KEMCSE, a Domokos Pál Péter Alapítvány, valamint Tündik Tamás támogatását, segítségét.

„Az Úr a mi örömünk”

Ez Mayer Mihály pécsi püspök címere és jelmondata. Cikkünk arcképmellékletéről egy örömteli arc tekint az olvasóra. Ha a színes fotón látható jelképek nem főpapot jeleznének, azt gondolhatnánk, hogy egy talpraesett, nagy gyakorlati érzékkel megáldott építész arcú van előttünk. A hasonlatnál maradván Mayer Mihály atya Krisztus Urunk építészé az ősi Pécsi egyházmegyében. Mihály püspök Szent Mór nyolcvankettedik utódjaként él és szolgálja paptestvéreit és velük egyházmegyéje katolikus híveit. Ezúttal a sok gondú főpásztort nem életéről és munkájáról kérdeztük, hanem címeréről és jelmondatáról beszélgettünk vele, azt tudtuk meg tőle, ami alább következik.

A jóakarátú ember mindig az igazság megismerésére törekszik. Ha tisztába jött vele, ez a tudat örömmel tölti el. A megtalált, a választott igazság egy életre örömet ad, úgy megérinti az embert, hogy belülről mozgatja tiszta szándékú felismerőjét. „Az Úr a mi örömünk” (Gaudium nostrum Dominus) jelmondat kiválasztásakor a püspök atya mélyen megélte, hogy a mai világ számtalan választási lehetőséget kínál, és ilyen helyzetben parancsoló szükség hangoztatnunk, hogy bennünket Jézus Krisztus igazságának megismerése, életre váltása tölt el örömmel. Ezért teszünk hitet bátran, hogy miénk az Úr, mivel örömmel választottuk és valljuk az Ő igazságát. „Az Úr a mi örömünk” főpásztori jelmondatban a többes szám első személy Jézus Urat elfogadó mondanivalója nemcsak azt jelzi, hogy mi, katolikusok sokan vagyunk, hanem arra is utal, hogy a világ által felkínált választási lehetőségből mindennek ellent mondunk – a mi Urunkat, Jézus Krisztust és örömhíret kivéve. Mi, akik az Urat és tanítását választottuk, egyenlőséjemet teszünk Ő és az öröm közé. Valójában a Szent Írás számunkra a jó hír. (Itt jegyezzük meg, hogy a Pécsi Egyházmegye lapjának „Jó Hír” a címe). Az örömmel egyenlő Úr Jézus személyére és tanítására azért mutat rá Mihály püspök, jelmondatával is hívó népe elé állva, mert e szavakkal szolgálni, szolgálatra hívni kívánja a rábízottakat. Közismert gondolat, hogy öröm nélkül nem tud az ember senki és semmi mellett kitartani, és mivel a mi életünknek az Úr Isten, az Úr Jézus ad tápot és tartalmat, pontosan az örömteli Jó Hír Isteni üzenete az, ami ajándék mind-

azok számára, akik teremtmény voltukat az Úrnak köszönik és benne élnek meg.

Mayer Mihály püspök atya címere a lehető legegyszerűbb eszközökkel „mondja el a lényegét”, amikor a II. Vatikáni zsinat a szentmisét a keresztény élet csúcsaként újra előtérbe állította. Mihály atya a címer motívumokat a zsinati tanítás szellemében állította össze, úgy tekintve a legszentebb áldozatra, mint a liturgiák liturgiájára. Az Alfától az Omegáig mindent magába foglaló Szent Evangélium ihleti a Szentmise első részét, az igeliturgiát. A legszentebb áldozatot, a szentmise második részét a Szentostya és a Kehely jelenti, ebben a pap – mint alkalmas személy – a Szentlélek eszköze Krisztus áldozatának bemutatásában. A régi időkben a püspöki címereken mindig ott volt az

egyik oldalon a püspöksüveg, a másikon a ferde kereszt, mert amely mindig a közép-pontba került. A szimbólum többet jelent, mint egymást keresztező vonal. Valójában azt jelzi, ahogy az Ég találkozik a Földdel. A függőleges és vízszintes vonal jelentése ez: a felfelé vezető vonal figyelmeztet, hogy oda, felfelé nézzünk, ahonnan az eligazító tartalmat kapjuk, amit a vízszintes vonalon adni kívánunk híveinknek, az embereknek. Jézus Krisztus értünk jött a földre, hogy munkatársakat, püspököket és papokat hívjon, ők folytatják Krisztus művét életükkel, szolgálattal. A kereszt azt is jelzi, hogy örömet adó Urunk, szenvedésével rajta, váltott meg minket. Az ajándékként fogadott Szent Evangéliummal együtt a keresztdozatban is csodálatos ajándékot kaptunk. A bőkezű Isten mindkét ajándékát fogadva igazi örömet érzünk, mert csak így vallhatjuk Mihály püspökkel együtt, hogy „Az Úr a mi örömünk.” Ez a jelmondat nem egy pontos szentírási idézet, hanem számos – rokon gondolatot kifejező – evangéliumi idézetnek a foglalata.

Minden ember közösségbe születik, Mihály püspök Kisdorogon 1941. január 31-én látta meg a napvilágot, magyarországi német szülők gyermekeként. Gyökerei tehát németek. Hatéves koráig magyarul nem beszélt, „első nyelvtanárai” egyben játszótársai, azok a betelepített német legénykék voltak, akikkel majdan a felnőtt munkát is és az iskolai tanulást is kezdte. Most, felnőtt fejjel, Mihály atya sokat gondol egykori pajtásai csavaros észjárására, kópéságaira, ám arra még többször fordul gondolata nagy felelősségű szolgálata közben, hogy megőrzött egy, az ősökre emlékeztető mondatot: „Wir sind Deutschen, aber leben in Ungarn” (Németek vagyunk, de Magyarországon élünk). Ez azt jelenti, hogy az itteni élet a szülő- és munkahelyen egyaránt a honi kultúra része, gazdagítója. Itt vannak otthon, ahová az Isten állította őket. Mivel a Pécsi egyházmegyében nem kevés a német ajkú római katolikus hívő, gyakran nyílik mód arra, hogy Mihály püspök anyanyelvén szólhat testvéreihez. Bár a szíve német, mégis leginkább magyar lélekkel hirdeti Isten országát, dicséri az Urat, aki öröme azoknak, akik őt választották.

János Mihály

Sátoraljaújhely Pálos-piarista templom

AXIV. század közepére, második felére tehető a mai templom és az ehhez csatlakozó kolostor építése. Az bizonyos, hogy 1417-re a templom már alkalmas a hívek befogadására, ugyanis ekkortól kapnak engedélyt nyilvános prédikációk tartására. Északon, a szentély és a hosszház csatlakozásánál, a rendház keleti és déli szárnyának fordulójában megépül a torony. A déli falán talált óralap kő szám lapján vasható 1501-es évszám valószínűleg nem az építés idejét jelzi, hanem az első gótikus építési periódus továbbfejlesztésével, gazdagításával hozható összefüggésbe. A pálosok újhelyi történelme természetesen összefonódott a város történelmével. 1566-ban a török-tatár hadak kifosztják és felgyújtják a kolostort és a templomot. Több mint egy fél évszázadnak kell eltelnie ahhoz, hogy 1638-ban hozzáláthassanak a templom újépítéséhez. Felszentelésére 1653-ban került sor. 1674-ben épül a Rákóczi-kápolna, 1698-ban gimnáziumi oktatás céljából emeletet húznak a kolostorra, 1736-ig elkészülnek a stallumok, az oltárok és a szószék.

1786-ban II. József feloszlatja a pálos rendet. Ekkor huszonekét szerzetes él Újhelyen, további húsz a hozzájuk tartozó Bodrogolasziban. 1789-től a Tokajból áttelepült piaristáké a templom és kolostor, ezzel egyidejűleg megszűnik a Barátság függetlensége a várostól. Támpillérekkel erősítik meg a kolostort, az oktatás igényei szerint megváltoztatják közfalait. A főoltár Szent Egyed képe helyébe Kalazanci Szent József képet festetnek, majd amikor Máriát, Magyarország patrónáját teszik a templom védőszentjévé, cserélik azt a Mária-oltár képével. Oratóriumá alakítják a sekrestye fölötti helyiséget, 1805-ben kifestik a refektóriumot, majd elkészül intarziás faburkolata.

1950-ben a piaristák elhagyják Sátoraljaújhelyet, a kolostor középiskolai kollégiumként működik tovább. A templomra csendes évtizedek következnek, a hívek többsége is inkább a „városi” templomot keresi fel. A rendszerváltás után térhetnek vissza a piaristák és veszik is-

mét birtokukba a templomot és a rendházban működő kollégiumot.

Az épület

Az épület tömege középkori, szentélye a nyoleszög három oldalával záródik, melyhez északról a kolostor keleti szárnya csatlakozik. Homlokzata dísztelen, a falazatot néhány egyszerű, íves záródású ablak töri át. A hajó valamivel szélesebb a nyújtott szentélyénél, tömegéből kiugrik a

Rákóczi-kápolna négyzetes tömbje. A templom nyugati homlokzata is puritán, megjelenését csupán a kapuzat és a barokkos vonalú oromfal élénkíti, a karzatra néző elnyúló íves ablakot joggal tarthatjuk kissé elnagyoltnak. Jóval inkább megragadja figyelmünket a kolostor festett déli homlokzata. A belső sarokban piarista címerrel díszített kapu vezet a rendházba, ahonnan emeletenként két-két ablak nyílik a térre. Az 1966–67-ben megtalált és restaurált XVIII. századi mészszekek festés keletkezésének időpontjáról semmi bizonyos nem állítható.

Belépve a templomba, téglalap alakú térbe jutunk, amelyet a diadalív oszt két egyenlő hosszúságú részre. 1566-ban a törökök kifosztják a templomot és a kolostort, felgyújtják az épületeket. A súlyos károk kijavítására a zavaros időkben nincs mód, évtizedekig romos a templom. A műemléki kutatás megállapította, hogy a torony kivételével az épület gótikus falai csak a szentély és a hajó északi oldalán maradtak meg teljes magasságukban, ezen kívül a nyugati fal őríz még két gótikus kvádert. A boltozatok, a déli és keleti oldal falazatai leomlottak, vagy oly mértékben sérültek voltak, hogy vissza kellett bontani őket.

A templomot a gótikus alapon korabarrokk stílusban építik újjá. A hajót falpillérekkel három bolt szakaszos barokk térré alakítják, nyugaton orgonakarzatot emelnek. A pillérek sokszorososan tagolt fejezetei hangsúlyos párkányban folytatódnak. Hasonlóan erőteljes a szentélyben körbefutó párkány, magassága és profilozása eltér a hajóéétól. Az építkezés ugyancsak elhúzódik, 1653-ban szentelik fel az újjáépült templomot. 1679-ben Thököly emberei ostromolják és gyújtják fel az épületeket, ismét a templomot. 1721-re elkészül a főoltár, a papi trónus. A piaristák 1804-ben cserélik fel az oltárképeket. Az 1863-as földrengést követő felújítások során átfestik a szobrokat és a díszítőfestést. A ma látható orgonát 1893-ban építette Országh Sándor és fia műhelye.

Forrás: TKM Egyesület, Sátoraljaújhely Pálos-piarista templom c. kiadvány. Szerk: Dercsényi Balázs. Fotó: Váradai László

Árpád-házi Szent Erzsébet tiszteletére szobrot avattak Szentpéteren

ASzent Erzsébet-évbe a felvidéki magyar katolikusok is bekapcsolódtak, hiszen számos rendezvénnyel emlékeztek meg a magyar királynő születésének 800. évfordulójáról. A komáromi járásban fekvő Szentpéteren november 25-én a helyi római katolikus templom kertjében Dr. Pápai Lajos győri megyéspüspök szentelte fel a Nagy Géza és Steinbach Sándor faragó művészek által készített Szent Erzsébet-szobrot. A helyi egyházközség, a szentpéteri magyar társadalmi szervezetek és a Pázmaneum Társulás szervezésében fél négytől kezdődött az ünnepség Szent Erzsébet-imaórával, majd Pápai Lajos püspök atya felszentelte a faragott szobrot, ezt követően pedig Dr. Völner Pál, a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés elnöke mondott ünnepi beszédet. Az ünnepi szónok hangsúlyozta a magyar királynő életének és példájának ma is aktuális üzenetét, a szolgálatot és az alázatot.

Krisztus Király vasárnapján az ünnepi szentmisét a püspök atya oltártestvéreivel együtt mutatta be a helyi és a más községekből is érkezett híveknek. A főpásztor szentbeszédének első felében Krisztus királyról szólt, második felében pedig Árpád-házi Szent Erzsébet alázatos életét állította példának a jelenlevők elé. Elmondta, hogy a nagy diktatúrák – különösen a 20. században – mennyire ragaszkodtak a hatalomhoz, hogyan dicsőítették saját magukat, és félelem-

ben tartották az embereket. Fontosnak tartotta kiemelni, hogy Krisztus a keresztről uralkodik. Ha meg akarjuk érteni uralkodását, fel kell tennünk a kérdést, hogy kicsoda Jézus Krisztus? A hittel kapcsolatban kifejtette, hogy az nem szo-

kás kérdése. Ha valaki csak szokásból gyakorolja, az elmúlik, nem marad meg. A püspök atya kijelentette:

„Mi nem azért hiszünk Jézus Krisztusban, mert így szokták, hanem mert meggyőződünk, hogy benne van az igazság. Krisztus magát igazságnak és nem szokásnak nevezte.” Hangsúlyozta a híveknek, hogy aki elkötelezi magát Jézus Krisztus mellett, annak áldozatokot kell hoznia. A szentéletű magyar királynő erényei közül kiemelte annak tiszta és hűséges házasságát férjével. „A férfi és a nő kapcsolatára épülő

felbonthatatlan házasság az egyistenhitünknek a következménye. Azzal, hogy a házasságot, a családot sze-

retnek tönkretenni, azzal tulajdonképpen a keresztény hit, Krisztus ellen is küzdenek. Ez is egy nagy eszkatológikus küzdelem. Az Isten országa és az evilági város között.”

A szentmise végén a helyi lelkiatya, Lépes Lóránt megköszönte a püspök atyának, valamint a többi lelkiatyanak, zarándoknak is, hogy részt vettek a Szent Erzsébet-szobor felszentelésén és az ünnepi szentmisén. A szentmise a Pápai és a Magyar Himnusz éneklésével zárult.

Karaffa Attila/Pázmaneum

A Szent Erzsébet-év lezárása Pozsonyban

A felvidéki magyarság november 4-én zárta le ünnepélyesen a jubileumi Szent Erzsébet-évet Pozsonyban.

Adélután 3 órakor kezdődő szimpóziumon Szent Erzsébet és a házasság kapcsolatáról tartott előadást IcDr. Szlávik Antal hidaskúrti plébános. ThDr. Török József egyháztörténész professzor Szent Erzsébet liturgikus tiszteletének különböző aspektusairól beszélt. A szimpózium szervezője ThDr. Halko József egyháztörténész pedig az 1907-es pozsonyi Szent Erzsébet-ünnepséget mutatta be, amely Izabella nagyhercegnő patronálásával valósult meg. Ennek keretében többek között Szent Erzsébet szobrának leleplezésére is sor került. A szobor, amely a Káptalan utcáról nézve ma is jól látható a pozsonyi szeminárium udvarában, Rigele Alajos alkotása, amelyet Kohl Medárd esztergomi segédpüspök szentelt fel a prépostlak udvarán. A Szent Márton dómot különösen

is megtöltötték az ünnepségen részt vevő Prohászka Ottokár, székesfehérvári megyéspüspök lánglelkű prédikációi. A Szent Erzsébet ünnepségsorozat ünnepi főpapi szentmisével fejeződött be, amelyen Frigyes nagyherceg is jelen volt. Az ünnepségeket hitelessé tette annak eredményessége, amely megmutatkozott a pozsonyi elit adakozásában is. Ennek következtében kerülhetett sor 1909. június 1-jén a Szent Erzsébet gyermekotthon átadására, amelyen személyesen részt vett I. Ferenc József császár és király is.

Az előadások után az ünnepség az ősi koronázó dómban szentmisével zárult, amelynek főcelebránsa és szónoka Mons. Orosch János pozsony-nagyszombati segédpüspök volt. A püspök atya prédikációjában Szent Erzsébet

Fotó: Václav Uhlir/Pázmaneum

erényeit és életpéldájának ma is követhető voltát állította a dómot megtöltő, a Felvidék minden régiójából érkező zarándokok elé, kiemelve, hogy a Felvidéken élő különböző nemzetiségek mind magukénak érezhetik az ő személyét.

A szentmise végén sor került a karitász területén kiemelkedő tevékenységet végzett hívek szeretetszolgálatának elismerésére és a Szent Erzsébet rózsája díj átadására, amelyet Orosch püspök atya alapított a Felvidéken.

Pázmaneum

Teológiai Tanulmányi Nap Érsekújvárott

A felvidéki magyar papok szellemi továbbképzésének jegyében került sor a Teológiai Tanulmányi Napra az Érsekújvári Római Katolikus Plébánia és a Pázmáneum Társulás szervezésében október 30-án Érsekújvárott.

A Teológiai Tanulmányi Nap nagyszerű alkalom volt arra, hogy a lelki atyák anyanyelvükön hallgathassák meg a teológiai előadásokat és a hozzászólások keretében maguk is elmondhassák véleményüket a különböző teológiai problémákról. A rendezvényt Mons. Orosch János pozsony-nagyszombati segédpüspök imával nyitotta meg, majd üdvözlő beszédében hangzott, milyen nagy szükség van arra, hogy a papok képezék magukat. Örült annak, hogy akadnak olyan lelki atyák, akiket még tanulmányaik befejezte után is érdekel a teológia, és szívesen gyarapodnak szellemiekben-lelkiekben egyaránt. ThDr. Karaffa János, a Pázmáneum elnöke köszöntötte az egybegyűlteket és ismertette a nap programját, valamint ülnökként le is vezette azt az egyes előadások utáni kommentárjaival gazdagítva. Elsőként ThDr. Székely János biblikus professzor, az Esztergomi Hittudomány Főiskola rektora „Erőszak és béke az Újszövetség tanításában” címmel tartotta meg előadását. Az előadó hangsúlyozta, hogy Isten az embert nem pusztításra, hanem irgalomra teremtette, s bár az egész Ószövetség tele van erőszakkal, azt nem Istennek tudhatjuk be. Kiemelte, hogy mi, keresztények az Ószövetséget csak Krisztusból érthetjük meg, és hogy az ember a mindenség pásztora, ő a felelős a teremtett világért. Továbbiakban szólt a Hegyi beszéd aktualitásáról, a szeretet parancsáról és annak kérdését boncolgatta, hogy betartható-e az maradéktalanul? Második előadóként ThDr. Gárdonyi Máté, a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola egyháztörté-

nész professzora „A keresztes háborúk egyháztörténelmi értékelése” című előadását hallgathatták meg a felvidéki magyar papok. Nemcsak a szentföldi keresztes hadjáratokról szólt az előadó, hanem tágabb értelemben a pogányság elleni tértételekről és a spanyolországi keresztes háborúkról is, ahol szintén lovagrendek születtek. Hangsúlyozta, hogy ezek a háborúk vallási indításúak voltak, nem pedig elsősorban a gazdagság megszerzésére irányultak. Az akkori felfogás szerint a hit és az Egyház érdekében vállalt katonaszkodás vezeklés is volt, ezért csatlakoztak sokan ehhez a szent célhoz. A mai világban is megvan a kísértés, hogy a szent célt az erőszakkal kapcsolják össze. Ilyen például az amerikai neokonzervatív gondolkodásmód is, amely a modern keresztes háború eszméjét propagálja. A szünet után ThDr. Fodor György, a Budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora, biblikus professzor „Istenkép-erőszak-kiengesztelődés a monoteista világvallásokban” címmel folytatta az előadássorozatot. Fontosnak tartotta kihangsúlyozni, hogy az erőszak nem tartozik a monoteista világvallások fő ismérvei közé. Elmondta azt is, hogy az iszlám és a zsidóság ma közelebb áll egymáshoz, mint a kereszténység és a zsidóság. Az erőszak sohasem öncél, Isten

uralmát akarták kiterjeszteni az egész világra az Ószövetségben. A kereszténységhez nem kellett katonaság, mert az a szeretet eszméjén keresztül terjedt el az egész világon. Majd előadása második részében az iszlám vallásról és annak ismertetőjegyeiről szólt, kitérve a kiengesztelődés fontosságára a különböző vallások között.

A Teológiai Tanulmányi Nap negyedik előadója Mgr. Farkas Zsolt, doktorandusz volt, aki „A Katolikus Egyház a II. világháborúban és annak szlovákiai vonatkozásai” címmel tartotta meg egyháztörténelmi előadását. Az előadó a katolikus Szlovákia szerepéről és annak törvényeiről beszélt, kiemelve Jozef Tiso katolikus pap s egyben köztársasági elnök szerepét a fasiszta Németország szlovák bábállamának idején. Elmondta, hogy a legszigorúbb zsidótörvényeket fogadták el, amelyekkel teljesen el akarták tüntetni a szlovákiai zsidóságot az országból. Ezek ellen a Szlovák Püspöki Kar mindig erélyesen tiltakozott a Vatikánnal együtt. Sokan az antiszemitizmus bélyegét sütik az Egyházra a II. világháború idejére, de ezt teljesen jogtalanul teszik. A vatikáni tiltakozások, a püspöki kar pásztorlevelei és német titkosszolgálati jelentések is tanúskodnak arról, hogy az Egyház kiállt az üldözöttek védelmében, s nemcsak szóval, hanem tettel is megvallotta azt. Hangsúlyozta, hogy manapság is fontos, hogy az Egyház a nagyvilágban, de szűkebb értelemben az országban is kiálljon az igazságosság és a béke ügye mellett, hisz ma is a nemzetiségek ellen indított gyűlölködés folyik.

A felkészült és tudásuk legjavát adó előadókól ezek után a jelen levő lelkipásztorok kérdezhettek, s értékes hozzászólásaikkal gazdagíthaták a Teológia Tanulmányi Napot. A papi képzés végén Orosch püspök atya elimádkozta az Esterházy János emlékévé könyörgését, majd további lelki programok kerültek ismertetésre a felvidéki magyar papság részére.

Karaffa Attila

novemberi, Garamkövesden megrendezett Szent Imre ministránsnap keretében lezajlott vetélkedő győztesei a Pázmáneum Társulás jóvoltából jutalomkirándulásban részesültek, amelynek során Székesfehérvárról megtekinthették a Szent Imre kiállí-

Felvidéki ministránsok zárándoklata Székesfehérvárról

tást. November második szombatján 3 lelkiatya és 6 ministráns két autóval utazott Szent Imre herceg szülővárosába, hogy még jobban megismerhesse a magyar ifjúság védőszentjének életpéldáját. A zárándoklat során a magyar Egyház két másik jelentős, Székesfehérvárhoz kötődő személyiségének emléke előtt is tisztelegtek a felvidéki ministránsok. Közös imádkoztak Kaszap István sírjánál, kérve Isten szolgájának boldoggá avatását, majd a Prohászka Ottokár emlékére épített templomban szentmisén is részt vettek, amelyet Spányi Antal székesfehérvári megyéspüspök celebrált több zárándokcsoport számára. A szentmise után a püspök

atya személyesen köszöntötte a felvidéki ministránsokat, akik Somorjáról, Gútáról, Kéméndről, Farnadról és Garamkövesdről érkeztek a zárándoklatra. Végezetül a zárándokok megtekintették a Szent Imre kiállítást, amelyen az egyházmegyei múzeum képviselőjében Sófalvi Katalin kalauzolta őket, szakszerűen s ugyanakkor érdekesítően eléjük tárva Szent Imre életét és tiszteletét, felhívva figyelmüket a Szent Herceg életpéldájának ma is aktuális üzenetére.

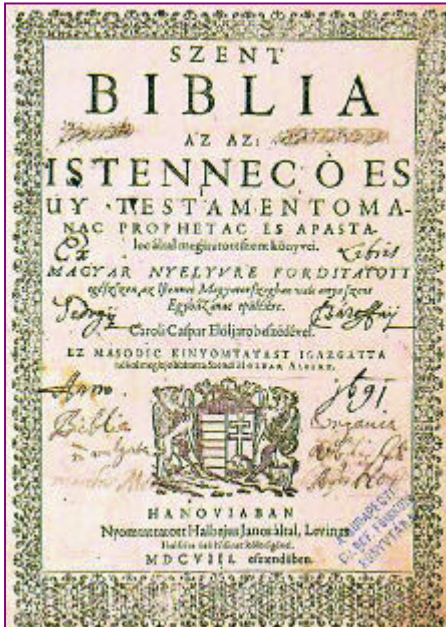

Karaffa Attila

A Biblia és könyvei

A Biblia. A világ legismertebb könyve. Számatalan nyelvre lefordították, a legtöbb irodalmi és képzőművészeti alkotásnak ihletője. De hogyan kapta a címét? Ki adott neki cí-

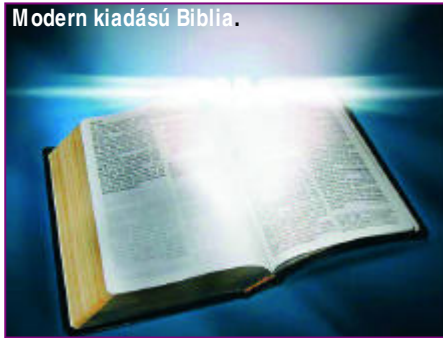

Károlyi Biblia, Hanau, 1608

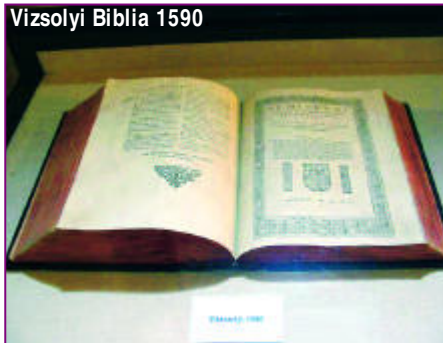
met? A biblosz szó egyiptomi papiruszt jelent, a biblion szó könyvtekercset, a biblia pedig könyveket. Maga Dániel próféta is használja ezt a kifejezést a Dán. 9,2 részben.

Az Ószövetség 39 könyvből, az Újszövetség 27 könyvből áll. Az Ószövetséget Kr. e. 1500-tól Kr. e. 400-ig írták, az Újszövetség a Kr. u. I. sz.-ban keletkezett. Milyen írások kerülhettek be a Bibliába? Hogyan gyűjtötték ezeket össze? Ki határozta meg és mi alapján, hogy egy-egy vers, történelmi vagy tanító írás szerepelhet-e a Bibliában? A kánon határozta meg, hogy milyen iratok kerültek az Ó- és Újszövetségbe. A kánon szó szerinti jelentése mérővessző, de szabály értelemben használták. Az újszövetségi kánon a Kr. u. III. sz.-ban zárult le. Az ószövetségi kánont a keresztény egyház átvette. A kánon kialakulását a Szentlélek segítette. A folyamat, ennek ellenére, nem volt zökkenőmentes. Voltak könyvek, az Ó- és Újszövetségben is, amelyeket egyből mindenki elismert (homologoumena), aztán voltak, amelyeket később néhányan vitattak (antilegomena). Ilyenek például az Énekek éneke, Eszter könyve, Ezékiel próféta könyve, Salamon példabeszédei.

Modern kiadású Biblia.

Vizsolyi Biblia 1590

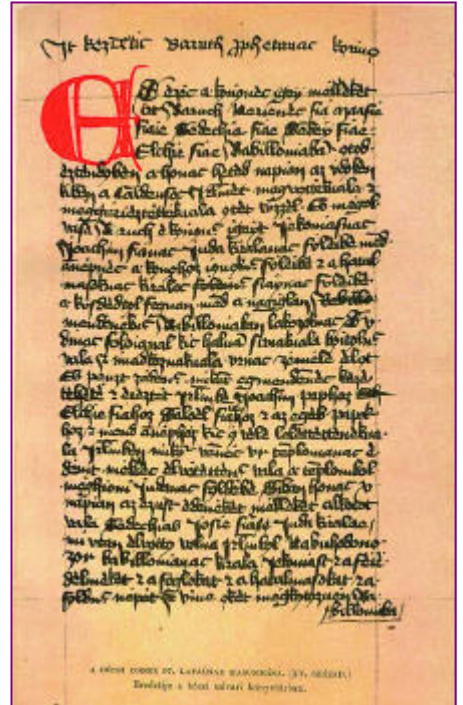

Orthodox Biblia

Az Újszövetségből a Zsidókhoz írt levelet a nyugati egyház csak a IV. sz.-ban fogadta el, mert nincs megjelölve az írója, a keleti egyház Pál apostolénak tulajdonította, ezért ott hamar elterjedt. A Jakab levél egyesek szerint ellentmond Pál megigazulás-elméletének. Origenész, Eusébius, Szent Jeromos álltak ki mellette. Az előbbi egyházatyák a II. Péter levél írójának Pál apostolt tartották. A II.–III. János levél ellen az volt a kifogás, hogy nem terjedt el széles körben. A Júdás levél azért volt gyanús, mert Énok pszeudoepigráf (hamis) könyvből idéz. A Jelenések könyvét Dionysios alexandriai püspök 250 körül azért kérdőjelezte meg, mert a montanisták erre az iratra alapozták tévtanításukat. (Montanus II. sz.-i phrygiai próféta volt, aki Jézus második közeli eljövételét hirdette. Gyülekezetét úgy hívta, a Szentek.) A pszeudoepigráf

írásokat elvetették mint hamisítványokat. Ilyen volt a Látomások, A Messiás királyságáról, A teremtésről, Az angyalokról, Jubileumok könyve, Aristeias levele, Ádám és Éva könyve, Ésaías mártíromsága, I. Énok, II. Énok = Énok titkainak könyve, 12 pátriárka testamentuma, Mózes mennybemenetele, Sybillai jóslat, II. Báruk = Báruk szír apokalipszise,

Huszita Biblia

III. Báruk = Báruk görög apokalipszise, III. Makkabeusok könyve, IV. Makkabeusok könyve, Salamon zsoltárai, 151. zsoltár. Az Újszövetségből a Tamás gyermekség evangéliuma az I. sz.-ból, Péter evangéliuma a II. sz.-ból, mert dokétista eszméket vall. (A dokétisták Jézus testét csak látszattestnek hitték.) Egyiptomiak evangéliuma a II. sz.-ból, mert tiltotta a házasságot, a húsevést, a borivást. Mária eltűnése a IV. sz.-ból (Mária testi mennybemenetele), Nikodémus evangéliuma, Barnabás ev., Fülöp ev., Péter Cselekedetei, János Csel., András Csel., Tamás Csel., Pál Csel., Máté Csel., Taddeus Csel., Jézus levele (a pártus királyhoz, Abgárhoz), Pál levelei Senecához, Péter apokalipszise, Pál ap., Tamás ap., István ap., Az apokrifeket néhány közösség elfogadta, mint például a Bölcsesség könyve, Jézus Sirák fia könyve, Tóbiás, Judit, I.–II. Makkabeus, Báruk 1-6 fejezet, Eszter 10,4-16,24, Dániel 3,24-90 Azariás imája, a 3 ifjú éneke, 13 fejezet = Zsuzsanna és a vének, Bél és a sárkány fejezet. Ezeket az iratokat a katolikus egyház számára a Tridenti zsinat kanonizálta a középkorban.

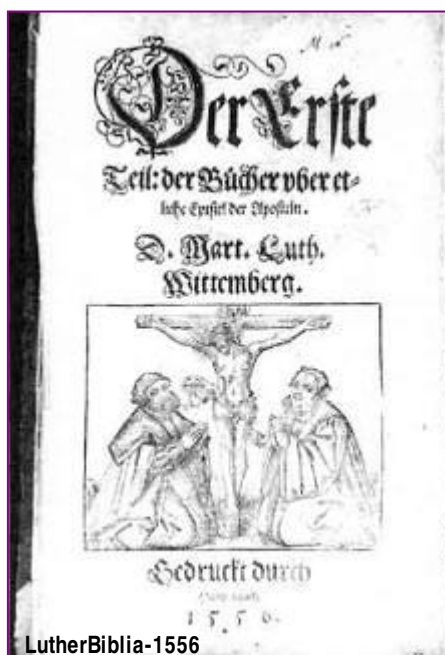
Papp Nóra

Magyar bibliafordítások

A Bibliát magyar nyelvre Tamás és Bálint mester fordították le először. A két barát Prágában tanult, ahol akkor Wyclif reformátor újításai hódítottak az egyházban. Wyclif nyomán indult el a Husz Jánosról nevet kapott huszita mozgalom, amely több más újítás mellett a nemzeti nyelveknek a vallásban való bevezetését is a zászlajára tűzte. Tamás és Bálint diákok hazahozták a huszita eszméket Moldvába és 1436 és 1438 között lefordították a Szentírást magyar nyelvre. Ez az ún. huszita Biblia elvesztett, de részletei fennmaradtak a Bécsi, Münchener, Apocrypha kódexekben. A Bécsi kódex érdekessége 1466-ból az, hogy a kispapok iratok mellett 3 apokrif iratot is tartalmaz, amelyek a huszita Bibliából lettek kimásolva. Tehát a huszita Bibliába nem kanonizált iratok is bekerültek. A Münchener, szintén 1466-ban keletkezett kódex tartalmazza a legrégebbi magyar nyelvű Miatyánkot.

1530 után kezdtek megjelenni a bibliafordítások nyomtatásban. Több protestáns bibliafordítást is kinyomtattak, ezek azonban nem tartalmazták a teljes Szentírást, csupán töredékeket, például Komjáti Benedek-Szent Pál levelei magyar nyelven 1533-ból. Az első teljes újszövetségi kiadás Sylveszter Jánosé volt 1541-ben.

Az első teljes bibliafordítás Károlyi Gáspár (1529–1591) református lelkészé volt, a Vizsolyi Biblia. Azért kapta a Vizsolyi nevet, mert a Hernád folyó melletti Vizsoly község nyomdájában készült. A nyomdát Mantskovit Bálint üzemeltette, igen rövid ideig, ugyanis akkoriban a protestáns nyomdákat elkobozták. A Vizsolyi Bibliát két évig tartó munkával nyomtatták ki ebben a műhelyben. Károlyi Gáspár eredeti neve Radicsics volt. A Károlyi nevet a szülővárosára, Nagy-károlyra való emlékezéssel vette fel. Károlyi Brassóban és Wittenbergben tanult. Már akkor megfogalmazódott benne a vágy, hogy magyar Bibliát adjon a hívei kezébe. Munkáját az 1580-as pestisjárvány után kezdte meg. Sajnos a kórban meghalt a felesége és három kisgyermek is. A fordítási munkálatokban a környékbeli prédikátortársai is segítettek. Károlyi nem Vizsolyban lakott, hanem Göncön. Innen vitte át minden nap az elkészült fordítást a gyermek Szenci Molnár Albert a műhelybe. A fordítás hamar elterjedt,

LutherBiblia-1556

több kiadást is megélt, a hatalmas szellemi teljesítmény után azonban Károlyi hamarosan elhunyt.

A katolikus Káldi György (1573–1634), látván a református Biblia térhódítását, elkészítette a katolikus fordítást 1605 és 1607 között, de csak 1626-ban jelent meg nyomtatásban. A fordításának az alapja a Vulgáta volt. Ez a fordítás 1973-ig volt érvényben a katolikus egyházban!

A zsidó nép a szerződést, amelyet Isten Mózással kötött, többször megújította. A honfoglalás befejezése után Józsué, Mózes utóda az Ebál helyen újra kőbe véste a törvényeket és felolvasta azt a népnek, Jósias király is újrakötötte a szöveget. Némiképpen hasonlít a mi történelmünk is egy kicsit erre a mozzanatra annyiban, hogy Szent István országfeljárását a Szűzanyának több más magyar király is megismételte, például Szent László, a közelmúlt történelmében pedig II. János Pál pápa 1991-ben, amikor ha-

zánkban járt, és 2000-ben, a millennium idején.

Többször fordult elő olyan időszak a zsidó nép történelmében, amikor teljesen elfordultak Istentől és az ő törvényeitől. Ezékiás királynak (Kr. e. 729–686) például újra be kellett vezetnie a pászka ünnepet, annyira elfelejtették. A fia, Manasse király ismét nem törődött a hagyományokkal, de a jeruzsálemi templom papjai sem, így fordulhatott elő, hogy a templomban is elkallódott a törvénykönyv!

A szünagógé görög szó gyülekezőhelyet jelent. Amikor az első templomot a babiloniak Kr. e. 586-ban lerombolták, a második templomot pedig, amit Nagy Heródes építtetett, Kr. u. 70-ben Titusz római hadvezér felégette, a templom hiánya, elősegítette a zsinagógarendszer kialakulását. A zsidóknál ugyanis egy templom volt, a jeruzsálemi. A zsinagógák nem templomok, mert ott nem mutatnak be áldozatot, csak Jeruzsálemben. Ezdrás próféta reformja után, aki a babiloni fogságból hazavezette a zsidókat, akiket a perzsa király szabadon elengedett, a zsinagógákban hétfőn, csütörtökön és szombaton összegyűlt a nép a törvényt olvasni, imádkozni. A gyermekeket nyilvános iskolákban oktatták a Biblia héber nyelvről az akkor beszélt arám nyelvre való fordítást és magyarázást. A zsinagóga a jeruzsálemi templom mintájára volt berendezve. A babiloni fogság után a világi zsidók, tehát nem papok is foglalkoztak a Biblia kutatásával, magyarázásával. Ez néha félremagyarázásba csúszott, így alakult ki a politikai szabadító képe, ezért nem ismerték fel Jézusban a Messiást. A világi bibliamagyarázókat írástudóknak nevezték.

A farizeusok hittek a feltámadásban, a zsidó szóbeli hagyománynak nagyobb jelentőséget tulajdonítottak, mint a szentírásnak. A szaddúceusok nem hittek a túlvilági életben, csak a Tórárt fogadták el, a hagyományokat megvetették. A szóbeli hagyományt, amelyet a Talmudban foglaltak össze, eleinte éppen azért nem írhatták le a zsidók, nehogy a Tóra, vagyis a szentírás szintjére emelkedjen. Akkor jegyezték mégis le, amikor válságba került a nép, például a babiloni fogság idején. Az egyetlen hitszakadás a zsidó vallásban a Talmud miatt következett be. Gnán ben Dávid alapította a hászidok, vagyis kegyesek gyülekezetét, akik elvetették a hagyományokat, másképpen ülték meg a szombatot, más étkezési és esküvői szokásokat gyakoroltak.

Papp Nóra

Megszûnő kórházak között egy új kórház születik?

Az Evangélikus Egészségügyi Központ terve

A református Bethesda, a katolikus Szt. Ferenc és az izraelita hitköz-ség kórházai mellett az evangélikus egyház is szeretne egy kórházat létrehozni. 1948-50-ben a *Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület*nek már volt ingatlana kórház részére, de azt államosították. A kórház akkor nem épült meg, így most nem volt mit visszakérni. 2000 után indult meg a szervezés: a Magyarországi Evangélikus Egyház, a FÉBÉ és a Diakonie Neuendettelsau (német diakóniai központ) 2003 decemberében közösen létrehozta az *Alapítvány a Magyarországi Evangélikus Szeretetszolgálatért* alapítványt. Tervük az, hogy az államtól az egykor elvesztett telekért, épületért egy állami ingatlan vagyongazdálkodási jogát kérik, vagyis a tulajdonos legyen az állam, a vagyont kezelje az egyház.

A XII. kerületi *Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet* területén új kórházi tömböt hozott létre az állam. Itt a régi pavilonok kiürültek, azokat kérnék el. Az új épületben 300 ágy van, az evangélikusok a pályázatot 105 ágyra adták be, ahol rehabilitációs kórházat akarnak létrehozni: kardiológiai, mozgásszervi, pszichiátriai rehabilitáció (pl. alkoholbetegek) céljára. A negyedik osztály „hospice, palliatív terápiás részleg” lenne (haldoklók gondozása). Szakmai programjukkal 2002 óta hat miniszterrel tárgyaltak...

A terv nem magánkórház létrehozása: az épületek fenntartása az egyház feladata lenne, viszont a reformátusokhoz, a katolikusokhoz és az izraelitákhoz hasonlóan a működéshez normatív támogatást kérnek. Ha a beteget (vallásosságától, felekezettől függetlenül) ott látják el, akkor azt fizesse ki a társadalombiztosítás.

Az átalakításokhoz 1,2 milliárd forintra lenne szükség. (Az Európai Unióhoz is adtak be pályázatot.) Az Alapítvány él. A németek biztosítanák a felszerelést, az orvosi eszközöket, vagyis a beruházás 40 százalékát. A pénz a pavilonok korszerűsítéséhez kell. Erre gyűjtenek.

A Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület 1991-ben alakulhatott újjá. Saját alapítványa a Fébé tevékenységéhez gyűjt támogatást. Nemcsak a budapesti Anyaház, hanem a mátrai üdülõ (Mátraszentimre-Bagolyirtás) és a piliscesabai Siló Önálló Élet Lakóotthon is idetartozik, ahol 15 megváltozott munkaképességű ember él, és 120 fő dolgozik, ezek közül 96 megváltozott munkaképességű.

Mint fentebb említettük, a német testvérintézmény kezdeményezésére csatlakoztak 2003 decemberében a nemzetközi, Alapítvány a Magyarországi Evangélikus Szeretetszolgálatért-hoz. A cél egy nővérképzõ iskola létrehozása volt (a Fébének házas ingatlana volt, amit csak

átalakítani kellett volna), elsõként idõsek és sérült gyerekek ápolásához szükséges, érettségi utáni képzésre (az iskolához a németek anyagi segítséget és felszerelést is felajánlottak). Sajnos eddig az sem valószínűsíthető meg: az állam nem támogatja, a helyszínnel is vannak problémák. Sopronról van jelenleg szó, de központibb hely kellene. Az iskolával kapcsolatos problémák arra ösztönözték az Egyesület vezetőit, hogy a kórház felé fordítsák figyelmüket.

A Fébé Alapítvány 2007-ben létrehozott egy elkülönített bankszámlát *Evangélikus Egészségügyi Központ* névvel az evangélikus kórházra szánt adományok gyűjtésére. Ennek számlaszáma: **Raiffeisen Bank 12001008-00152552-00200006**. Minden hozzájuk befolyó pénzt egyelőre ebbe az alapítványba forgatnak.

A diakonisszák főtevékenysége mindig az ápolás volt, most már szükség lenne utánpótlásra. Nekünk betegeknek pedig odaadó, önzetlen, szakértõ ápolásra...

Források: Dr. Cserháti Péter, a kórház szervezésével megbízott baleseti sebész, adjunktus Veperdi Zoltán, a Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület lelkésze.

Kovács Mária

Szimbolikus alapkövetétel

A csendes, de kitartó eső ellenére szép számú hallgatóság vett részt a Bajza utca és Városligeti fasor sarkán lévő kis parkban tartott bensőséges hangulatú ünnepségen, melynek során a reformáció kezdetének 490. évfordulójára tervezett Reformáció park alapkövét, azaz

egy emléktáblát helyeztek el, melynek felirata szerint: „a Krisztus egyháza szüntelen megújulását célzó reformációnak állít emléket Erzsébetváros önkormányzata”. Bevezetõt mondott Hunvald György, a kerület polgármestere, ezt követték Gáncs Péter evangélikus püspök, dr. Nagy Tibor nyugalmazott református püspökhelyettes és dr. Mészáros Kálmán baptista egyházelnök szavai. Az alapkövet két kis cserkész õrizte. Leleplezése után a fûben gyermekek –

az esõvel dacolva – meggyújtott gyertyákból állították fel a két szót: EGYEDÛL KRISZTUS.

Az avatást a szomszédos Fasori Evangélikus templomban istentisztelet követte, ahol a három lelkész hirdetett ígét, közvetítve a reformáció üzenetét a kegyelem, a hit és a szeretet erejérõl. Az ünnepségen és az istentiszteleten a Fasori Evangélikus Egyházközség Kórusa és a Wesselényi utcai Baptista Gyülekezet énekkara szerepelt.

Kovács Mária

Nikolaus Nilles jezsuita szerzetes halálának 100 éves évfordulója

Nyíregyházán a Szent Atanáz Hittudományi főiskolán november 23-ától kezdődően három napos konferenciát tartottak neves előadók részvételével

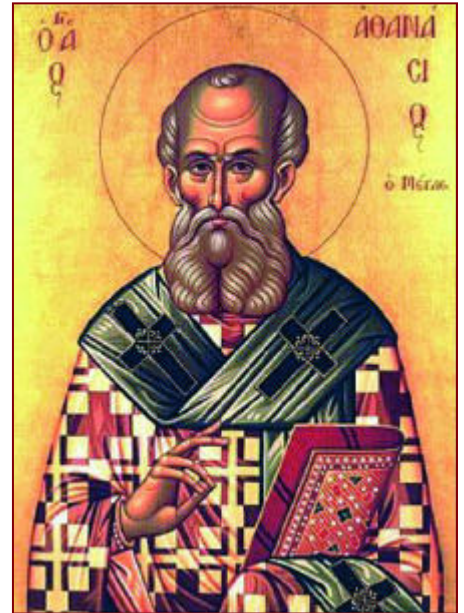

Nikolaus Nilles jezsuita szerzetes halálának 100 éves évfordulója alkalmából.

Nikolaus Nilles professzor híres kánonjogász, a keleti rítusok és szertartások nagy ismerője volt. Innsbrucki egyetemi tanár volt, a keleti egyházak egyesülését szolgálta. Könyvét, a Kalendáriumot a püspökök lelkipásztori használatra ajánlották. Kapcsolatban volt a filippi érsektől kezdve a lemergi érseken át a cezáriai örmeny érsekig, a palermói római katolikus érsekig szinte mindenivel, aki az ökumenizmus ügyét szolgálta. Könyvéhez magyar nyelvű ajánlást is fűzött. A Kalendáriumot elismerték mind ortodox, mind

protestáns részről. Különösen méltatta a világhíres morálteológus, Har-nack evangélikus professzor.

A Kalendárium a katolikus ünnepekkel foglalkozik, figyelme kiterjed a szír, örmeny, kopt, görög rítusokra is. A kötet utal a keleti katolikus egyháztörténelemre is. A könyv 11 kiadást élt meg. Érdekessége Nilles szerkesztésének, hogy a latin és görög katolikus ünnepeket egymás mellé illesztve, mintegy párhuzamosan mutatja be őket, olyanformán, hogy bal oldalon szerepel a könyvben a római naptár, a jobb oldalon a görög ünnepek. Nilles előzékezen azoknak a szenteknek az életrajzát közli, akik kevésbé ismertek. A magyar húsvét szót is értelmezi, sőt magyar nyelvű liturgikus szöveget is beválogatott a művébe.

Nilles könyvét ma is érdemes használni, hogy az ünnepeinket, egyáltalán: az egyházi évünket egyre jobban megismerjük, s vele együtt a keleti keresztény világ ünneplési módjára is rácsodálkozhassunk. S mindezek következtében Jézus Krisztus húsvéti misztériumába egyre jobban be tudjunk kapcsolódni.

Dr. Ivancsó István

Nem tudom, hogy az idei Karácsonyt fehér hóleppel ünnepelhetjük-e vagy sem, de az én szívemben töretlenül gyermekkorom hófehér ünnepe él, a vágyódó várakozással, a sejtelmesen gyönyörű karácsony estével, a Szeretet ünnepével.

És bár ez az ünnep valóban a szereteté, a keresztény világ elsősorban egy kétévezredes, csodálatos történelmi tény ünnepel: a kicsi Jézus születését, azt, hogy Isten fiát küldte le – érettünk.

Sokszor leírtam már, de nem győzőm hangoztatni, hogy minden ünnep, de ez különösen, alkalmas az önvizsgálatra: mi mindent tettünk életünk során jól vagy rosszul, mi mindent nem tettünk meg, hogyan élünk ma és hogyan tervezzük jövőnk napjait, családjunk életét.

Karácsonynak szép hagyományai, szokásai vannak, eltölt bennünket a várakozás és az ajándékozás öröme – mert adni mindig szebb, mint kapni –, de ne elégedjünk meg ennyivel. Tekintsünk ki a világba és – ne vegyük ünneprontásnak – lássuk meg a szerteszét folyó negatív folyamatokat is.

Lehet, hogy túl érzékeny vagyok, de lelki szemem előtt újra és újra előtűnik a mindenható pénz imádata, a sok-sok

Karácsony – Jézus születésének ünnepe

igaztalan háború, éhség, szenvedés és ártatlanok halála.

Persze megvonhatjuk a vállunkat: ugyan, mit is tudok én tenni, örülök, hogy magamnak, meg a családomnak meg tudom szerezni mindazt, ami szükséges.

Nos, tudunk, tudnánk tenni, mégpedig nem is keveset. Elnézzük a családon belüli erőszakot, bedugjuk a fülünket, amikor magyar gyermekekről hallunk, akik éhesen mennek iskolába – és még sorolhatnám tovább.

És mennyi mindent tudnak, tudnánk tenni politikusaink – határon belül és azon túl. Erőszakkal nem megyünk semmire, de hallassuk szeléd szavunkat. Feléjük is, hiszen a mi megbízásunkból járnak el, bennünket képviselnek.

Keresztény testvéreimhez szólok akkor, amikor a pontosság igénye nélkül idézem egyik példaképem gondolatait.

Ő arról beszélt, hogy a gyarló világ ingoványos talajában négy, sziklaszilárdan álló kőoszlop található, melyekbe mindig kapaszkodhatunk:

– Jézus születése,

– Jézus Krisztus értünk vállalt kínhalála,

– a Szentlélek eljövetele és

– Isten Fiának várható, dicsőséges, második eljövetele. Az, hogy ez utóbbi mikor lesz, azt nem tudjuk, de egy biztos: minden nappal közelebb van az az óra, amikor eljön ítélni eleveneket és holtakat.

Kedves Olvasó, kedves ünneplő testvérem! Gondolkodj el egy keveset az ünnepi percekben, öleld át szerettedet, feleségedet, öregjeidet, gyermekeidet, testvéreidet, és áraszd rájuk szeretetedet.

Karácsonyt, a szeretet, a megbékélés ünnepét ünnepeljük. Irtsuk ki szívünkben a gyűlöletet, tanuljuk újra azt a szót, hogy alázat, és tervezzük meg holnapjainkat.

Száll a fenyőök illata, lobognak a fények és velünk ünnepel a Természet, Isten csodálatos teremtett világa...

Áldott ünnepeket és egy boldogabb újesztendőt kíván,

Bayer Emil

Magyarországról az első világháború után indult meg nagyobb számban református családok kivándorlása és letelepedése Észak-Franciaországba. 1926-ban hozták létre a Magyar Református Missziót Hénin-Liétard, majd később Lens környékén. A magyarországi Konvent 1927. november 1-jén nevezte ki Janka Károly lelkészt a párizsi gyülekezet élére, így valójában ez a hivatalos megalakulás dátuma.

1934-ben a Magyarországi Református Egyház Zsinata Kulifay Imrét nevezte ki lelkésszé. Hosszú évtizedek után, 1973-ban Franciaországi Magyar Protestáns Egyházra változtatták a nevüket. Kulifay Imre feleségével és számos presbiter segítségével 1986-ig szolgálta a magyar reformátusokat Párizsban. Halála után testvére, Kulifay Gyula vette át munkáját, aki Németországból járt át istentiszteletet tartani. 1987-től 1997-ig Drótos Árpád szolgált a gyülekezetben. Azt követően egészen napjainkig, az istentiszteletek megtartásáról a presbitérium gondoskodik, meghívott magyar vendéglelkészek segítségével. Így kerülhetett sor november 4-én arra az ünnepi istentiszteletre, ahol a gyülekezet fennállásának 80. évfordulóját ünnepelte. A hálaadásra egybegyűlt sereget Mester László főgondnok köszöntötte, majd felcsendült a reformátusok himnusza: Tebened bízunk, eleitől fogva...

Nyolcvan éves a gyülekezet

Magyar reformátusok Párizsban

Az igehirdetést dr. Tóth Miklós lelképásztor, a Tanácskozó Zsinat alelnöke végezte.

Az ünnepi gyülekezet egy része. Az első sorokban, balról a második: Mester László főgondnok. A jobb oldalon: Nagy Lenke és Heddad Anne Marie gondnok.

Igehirdetéssel dr. Tóth Miklós lelképásztor szolgált, aki a Hollandiai Magyar Protestáns Keresztyén Lelkigon-dozói Szolgálat vezetője. A Máté evangéliuma 28: 16-20 versek alapján beszédében a tanítványi szolgálat vállalását hangsú-

lyozta, szerte e világon, így Párizsban is. Hálát adott azért, hogy az Isten kegyelme által nyolcvan esztendeje, hogy magyarul is hangozhat az evangélium Párizsban. Megemlékezett a történelem folyamán Franciaország földjére sodródó igen sok magyar lelkész és presbiter önfeláldozó munkájáról, hűségéről vallása és magyarsága iránt. Amint mondta, az, hogy ma él a gyülekezet, az ő kinttartásuknak is köszönhető.

Az igehirdető emlékeztetett arra is, hogy 1956-ban e napon – azaz november 4-én – vonultak be a

szovjet tankok Magyarországra, hogy végérvényesen vérbé fojtsák a forradalmat. Hosszú részletet olvasott fel Albert Camu: A magyarok vére című írásából, amit a jelenlévők meghatottan és szomorú szívvel emlékezve hallgattak.

S persze, ha Párizsban vagyunk, akkor föltétlen meg kell szólalnia Ady Endrének is. Tóth Miklós lelképásztor Az Úr érkezése című verset is elmondta: „Mikor elhagytak, / Mikor a lelkem roskadozva vittem, / Csöndesen és váratlanul / Átölelt az Isten...” Miként igaz ez a párizsi magyar reformátusokra is!

Magyarországról dr. Kis Boáz és Nagy Lenke vettek részt az ünnepségen és mondtak köszöntő szavakat. Ez alkalmából sok-sok üdvözlő levél is érkezett a gyülekezet számára, szerte e világból, amelyek tartalmát Heddad Anne Marie gondnok osztotta meg a jelenlévőkkel. Ezúton is megemlíjük azt a fáradságos, de mégis örömteli szolgálatot, amelyet a Gondnok Asszony végzett a nyolcvan éves évforduló méltó megünnepléséért. Áldja meg az Isten az ő áldozatot hozó munkáját a jövőben is, a Főgondnok Úr és a presbitérium szolgálatával együtt.

Az igen felemelő ünnepség a magyar Himnusz elénekelésével ért véget, majd ezt követően szeretetvendégségre hívta az ünnepi gyülekezetet a presbitérium.

dr. Kis Boáz

Elhunyt dr. Csiha Kálmán ny. püspök,

a Tanácskozó Zsinat örökös tiszteletbeli elnöke

November 7-én, 78 éves korában meghalt *Csiha Kálmán* ny. püspök, a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának örökös tiszteletbeli elnöke.

Csiha Kálmán azok közé a lelképásztorok közé tartozott, akiknek szavára feltétlen figyelni kellett. Az Ő igehirdetését, felkészülését és szolgálatát a ma élő református lelkészek közül felülmúlni senki nem tudta, s amint ezt mondta maga is: Ő csak annyit tesz, gyarló emberi szóval, amire Isten megbízta Őt. Hat és fél évet töltött romániai börtönökben - feljelentés elmulasztása miatt. Kis-lányát - börtönből szabadulva – akkor látta meg először, amikor az már

hat éves volt. Az MRETZS az Ő irányításával adta ki a Magyar Református Egyházak tanácskozó Zsinatának énekeskönyvét, mely jelenleg a legteljesebb énekanyagot tartalmazza a református énekek köréből. Az Ő támogatásával és ajánlásával jelent meg a Tanácskozó Zsinat Korálkönyve, illetve a Magyar Református Egyház istentiszteleti rendtartása. A felsorolt kiadványok az egész világon élő magyar reformátusok számára nyújtanak nagy segítséget. Csiha Kálmán bizonyágtételét a következőkben foglalta össze:

....„Mégis, tudom, hogy megsegít az Isten, / S ha terve úgy szól, hazaérkezem. / Nincs hatalom az Ő hatalma ellen, / S jóságában nem kételkedem”.

Református népfőiskola Vácon

Kis Csongor, a váci népfőiskola vezetője

Kondor Katalin a templomban tartotta az előadását

AVáci Református Népfőiskola 16 évvel ezelőtt tartotta az első előadásorozatát. Az elmúlt évek alatt egyházi és állami vezetők, vezető politikusok, egyetemi tanárok, művészek és újságírók, kedvelt írók, írónők előadásait hallhatta meg a különböző összetételű – váci; Vác-környéki, felekezeti hovatartozástól eltérő –

publikum. Az ökumené jegyében kerülnek meghívásra az előadók és a hallgatóság is. A méltán népszerű „Novemberi esték” ez évi előadására mintegy 650 fő volt kíváncsi, melyen minden este V. Kis Csongor – a Népfőiskola vezetője – köszöntötte az egybegyűlteket. A sorozatszáró előadás a népfőiskola életében a 96. volt. dr. Kis Boáz

Református Konferencia Szentpéterváron

A konferencia előadói és szervezői: középen Ft. Horkai László, tőle jobbra P. Mihail főszervező, mellette a szentpétervári lelkész Fokim, bal szélről a második Young Ho koreai misszionárius

A II. Orosz Református Egyesülés Konferencia résztvevői egy csoportja

A konferencia résztvevőinek egy csoportja a Finn-öböl partján

2007. november 30-tól december 2-ig tartotta II. Konferenciáját az Oroszországi Református Egyházak Egyesülése. A konferencián Ukrajnából,

USA-ból, Koreából és Magyarországról vettek részt, az oroszországi képviselőikön kívül. A mintegy 40 jelenlévő Odesszától Szentpétervárig jelenleg működő

26 egyházközséget képviselte. A megnyitó istentiszteletet és előadást Mihail Poluvoja Rinov tartotta. Előadásokkal Maxim Fokin, Valeria Szorokina, Valerij Babinyin, Yung Ho Jang, Ft. Horkay László, Szabó Dániel, dr. Kis Boáz szolgáltak. Az előadásokat igeolvasással, egyházi énektanulások keretében tartották, minden előadást megbeszélés követett.

A jelenlevők kiránduláson vettek részt a Finn-öbölnél. Nyilatkozatot fogadtak el, amelyben felemelték szavukat a mai keresztényen üldözéssel szemben és kifejezték együttműködési szándékukat mindazokkal, akik a testvéri békességet és szeretet szolgálják a világban.

dr. Kis Boáz

Reformátusként, magyarként – Kaliforniában

Károly nevét kapta, az amerikai polgárháborúban harcolt 48-as honvédtábornokra emlékezve. Ekkor már eredményesen működött a cserkészlet és egy ifjúsági zenekar is.

A hetvenes években új templom építésébe kezdett a gyülekezet, melyet 1980-ban szenteltek fel. Ma is ebben a templomban tartják az istentiszteletet. A szorgalmas munka újabb eredményt hozott: új szószékkel gazdagodott a templom. Szóts Vilmos művészi munkája igazi ékessége lett az Isten házának. Az alapító lelképásztor nyugdíjba vonulása után, a gyülekezet meghívására, 1989 végétől szolgál a közösségben főtiszteletű Szabó Sándor püspök feleségével, Szabó Zsóka főtiszteletű asszonnyal. Az 1990-es évek valójában a belső és a külső megújulásnak voltak az esztendei, amikor is a gyülekezet naponta megtapasztalhatta Isten megtartó kegyelmét és szeretetét. Az istentiszteletek, bibliórak, ifjúsági alkalmak, kórusok, színpadi előadások, a különféle kulturális és társadalmi rendezvények nagy vonzerővel hatottak a gyülekezetbe látogatókra. Újra és újra kezelhetővé vált Isten áldása az Ontariói Független Magyar Református Egyházon – mert megáldotta a Teremtő azt az odaadó, áldozatot hozó

szolgálatot, amelyet a Püspök Úr a feleségével együtt végez a gyülekezetért, a magyarságért.

Legutóbb, november 17-én nagyszabású jótékonyági estet rendeztek, melynek bevételéből a Zágonyi terem padlózatát, valamint konyháját kívánják felújítani.

dr. Kis Boáz

Nagydobronyi örömök

A Kárpátaljai Református Egyház életében fontos szerepet tölt be a nagydobronyi gyülekezet.

Az ötezer fős közösség gimnáziummal, fogyatékos gyerekek inté-

zetével és Idősek Otthonával rendelkezik. Szép alkalomra készül a fogyatékos otthon, amikor is december 8-án az otthont alapító holland református Peter van

Driel-t testvért köszöntik. Az Egyházközség saját farmmal és gimnáziummal rendelkezik, amelyeket Szabó Dániel, a Magyarországi Református Presbiteri Szövetség elnöke alapított.

Mindezeknek a csodálatos intézményeknek az összefogója Ft. Horkay László ny. Püspök Úr, nagydobronyi lelkész, aki meg nem szűnő áldozatos munkával szolgálja az intézményrendszer működését.

Főtiszteletű Szabó Sándor püspök úr köszönetet mond a főgondnok asszonynak, a jótékonyági est támogatásáért.

A z Ontariói Független Magyar Református Egyház 1959-ben alakult meg Négyessy Bertalan lelképásztor vezetésével, az akkor Ontarióban bérelt metodista templomban. Az alapító tagok között találunk a II. világháború előtt és után Amerikába vándorolt magyarokat és az 1956-os forradalom leverése után menekülteket, akik nagy lelkesedéssel kezdték el a gyülekezetben való szolgálatukat.

Az egyházközség egy éven belül vásárolt egy ötholdas telket, hogy templomot építsen. Már 1960-ban határozatot hoztak egy időseknek építendő bérházkomplexumról – sok idős magyar nyugdíjas öröme –, mely 1964-re el is készült. 1961-ben megvásároltak egy katonai étkezdét, mely az átalakítást követően a növekvő gyülekezet és a helyi magyarság társadalmi életének központjává vált. A kultúrterem Zágonyi

Török Tamás elemezve Szent-Iványi Sándor „A Magyar Vallásszabadság” című művét, megemlíti, hogy a külföldre kényszerült neves unitárius tudós-pap az egyesült államokbeli vallás- és lelkiismereti szabadság törvényét Erdély talajából származtatja, amely „az amerikai demokratikus hagyományokon fejlődött tovább... olyannyira, hogy az amerikai Függetlenségi Nyilatkozatban jelentős számú unitárius elvet fedezhetünk föl”. A „haladás előharcosai” közt elnököket, államférfiakat, tudósokat, irodalmárokat említ azzal a kiegészítéssel, hogy „a nemzeti Pantheon, az ún. Hall of Fame megiszteltjeinek több mint fele unitárius”.

Nyugatot járt akadémitáink nem kénezzetnek el sem itthon (kivéve Kászoni tiszteletes), sem Erdélyben (ott is akad elvéve egy-kettő) azzal, hogy fordításaikkal (ha már megadatott volt nekik, hogy külföldön tanulhassanak hosszabb-rövidebb ideig) közkinccsé tegyék közös unitárius értékeinket. Don McEvoy „Credo” című, 2001-ben második kiadást megért könyvében érdekes életrajzokat találtam mintegy 40 kiválóságról. Többüknek ebben az évben lesz vagy születésük, vagy haláluk évfordulója, köztük van pl. William Ellery Channing, Ralph Waldo Emerson, Charles Darwin, Henry David Thoreau, William Howard Taft és sokan mások. Olvasgatva ezeket az írásokat, amelyek többnyire nem az életrajzi adatokra támaszkodnak, hanem tettekre, eszmékre, úgy gondoltam, néhány felkelti az olvasók figyelmét. Taft elnöknel azért horgonyoztam le, mert elcsodálkoztam azon, hogy az Egyesült Államok történetének első száz évében öt unitárius elnök vezette azt a hatalmas országot, összesen csaknem 25 éven, tehát a század negyedén át, a második százban pedig csak egy jutott ebbe a tisztségbe. A fentebb említett Hall of Fame tagjainak is legnagyobb része az első száz évben írta be nevét a halhatatlanságba, a második százban már alig vannak.

Az unitarizmus fénye annyira elhalványult volna az észak-amerikai kontinensen, vagy a rátelepedett mindenféle liberalizmus és univerzalizmus fojtotta volna meg a Függetlenségi Nyilatkozat megalkotóinak és életbe léptetőinek örökségét? Taft elnök életelve erre választ adott: „Ha az én életpasztaim nem tanít semmi más egyébre, egyetlen dolgot mindenképpen bebizonyít: nem kell politikailag liberálisnak lenned ahhoz, hogy unitárius lehess.” Ez adta az indíttatást ahhoz, hogy az Egyesült Államok hatodik elnökével

William Howard Taft

(1857–1930)

kezdjem az „átültetést”. John Adams (1797–1801) a 2., Thomas Jefferson (1801–1805 és 1805–1809) a 3., John Quincy Adams (1825–1829) a 6., Millard Fillmore (1850–1853) a 13. és Chester Arthur (1881–1885) a 21. elnöke volt az Egyesült Államoknak Taftot megelőzően (1909–1913), aki a 27. az elnökök sorában. Ügyvéd volt Cincinnatiban, az Ohio-i Legfelsőbb Bíróság bírja, az Egyesült Államok legfőbb államügyész-helyettese, a Fülöp-szigetek első civil kormányzója, a háborús ügyek minisztere, az Egyesült Államok Legfelsőbb bíróságának elnöke. Az elnökké választása és a Legfelsőbb Bíróságra való kinevezése között az Amerikai Unitárius Társulat elnökeként is szolgált. Az unitárius meggyőződése fontos része volt az életének. Gyermekkorában Ohio államban a legtöbb katolikus demokrata volt, a legtöbb protestáns pedig republikánus, az ő családjá is. Egy alkalommal, amikor édesapja a Legfelsőbb Bíróság bírja volt, egy katolikus csoport kérte a Cincinnati Iskolaszéket, hogy az állami iskolákban tiltsák be a Jakab király-féle biblia használatát. Egy protestáns csoport ellenkéréssel próbálta megakadályozni azt, hogy az Iskolaszék ezt végrehajtsa. A három bíró közül kettő úgy döntött, hogy nem lehet az említett protestáns biblia használatát betiltani. Taft édesapja úgy érezte, hogy a törvény világosan kimondja az Egyház és az Állam szétválasztását, tehát az állami iskolában semmi keresnivalója semmiféle bibliának. Protestánsként és republikánusként a kisebbségi vélemény győzelméért küzdött. A Legfelsőbb Bíróság támogatta a véleményét és elutasította a többségi véleményt. A családjukat sok támadás érte ezért, istentelennek, becstelennek, ateistának bélyegezték. Édesapját a republikánusok és saját osztálya árulójának kiáltották ki. Valójában a Taft család hűséges templomlátogató volt, ritkán hiányoztak az istentiszteletekről. A protestáló protestánsok soha nem bocsátottak meg az idős Taftnak. Az ígéretes politikai pályafutása derékba tört. Az édesapa fiának sokszor elmondta, hogy soha nem bánta meg döntését, és úgy tartotta, hogy igazságügyi pályafutásának egyik legfontosabb tette

volt. 1899-ben már az ifjú Taft követi édesapja példáját. A híres Yale Egyetem Testülete felajánlotta neki a hajdani alma materének elnöki tiszttét. Visszautasította, mondván: „Yale-nek a legerősebb támogatói az ortodox és evangélikus egyházból vannak. Én unitárius vagyok. Hiszek Istenben, de nem hiszek Krisztus isteni voltában, és nem tudok egy sereg más ortodox hittételt aláírni, elfogadni. Az én egyetemi elnökké választásom megdöbbené azokat a konzervatív támogatókat, akik befolyást és hatalmat gyakorolnak a Yale Egyetemre.” A leendő elnök elmondja, hogy szerencséjére 1908-ig elfelejtették ezt a levélbeni megnyilatkozását, egyébként ellenfelét választhatták volna könnyen az Egyesült Államok 27. elnökévé. Az Amerikai Unitárius Társulat elnökeként is határozottsággal képviselte unitárius hitét-vallását, meggyőződését, apai örökségét 1930-ban bekövetkezett haláláig. Unitarizmus szembeállította az 1917-ben tartott Egyházi Főtanácson (General Assembly) az Unitárius Társulaton belül korábban született Társadalmi Igazságosság Unitárius Baráti Társasága vezetőjével és tagjaival. A Főtanács határozati javaslatot terjesztett elő Wilson, amerikai elnöknek a háború befejezésére és megfelelő lezárására vonatkozó erőfeszítései támogatására. A többnyire szocialistákból álló Baráti Társaság egy kiegészítést akart a határozati javaslatához fűzni arról, hogy egy erős kisebbség szemben áll a kezdeményezéssel. „Elhagytam az elnöki széklet – mondja Taft – és erőteljesen szóltam a kiegészítés ellen. A Főtanács mellém állt.” Újabb siker! Élete summázásaként fogalmazza meg tetteiről, cselekedeteiről: „Hogy igazam volt-e vagy nem, ki mondhatja meg bizonyossággal? Ami fontos, úgy tűnik számomra, hogy a gondolkodás és a szólás szabadságának hagyományos, alapvető unitárius elve nem volt veszélyben.” Eszmezaros unitárius világunkban figyelmeztető lehet az utolsó amerikai unitárius elnök életelve: „Hogy unitárius lehess, nem kell ahhoz liberálisnak lenned!”

Balázs László

Petőfiszállás – Pálosszentkút

Kiskunság népének búcsújáróhelye – Bács-Kiskun megyében, a volt kiskunfélegyházi járásban, a Kalocsa-kecskeméti egyházmegye területén lévő kegyhely

Petőfiszállás – Ferencszállás néven – a XIII. században a Magyarországra beköltöző kunok egyik települése volt a Kiskunság területén. A falunak saját temploma volt. A község békés életét a XVI. században a török hódítás törte meg. A török kiűzése után (1686) a felszabadult Jászkunságot a bécsi udvar a Német Lovagrendnek adta el. Ferencszállás-pusztát területét Kiskunfélegyháza váltotta meg, s továbbra is legelőként hasznosította.

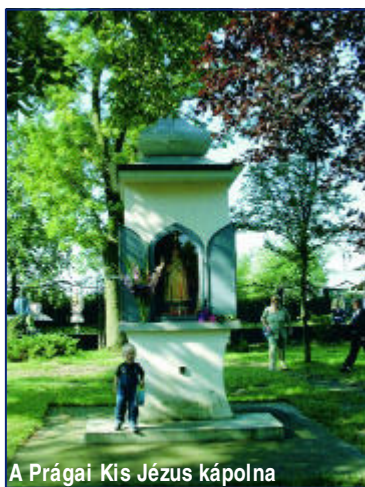
A legenda szerint 1791-et írtak, amikor egy pásztor, nyáját az éjjeli órák is legeltetvén egy ismeretlen forrásra bukkant, amelynek vizében a nagy fényvel tündöklő Szűz Mária alakját pillantotta meg. A hír gyorsan terjedt a környéken és sokan jöttek a forráskúthoz a csodát látni, vízből pedig betegeknek vittek hazá. A hagyomány az eseményt azzal magyarázta, hogy annak idején a falu papja a betörő török csapatok elől a templom előtti forráskútba rejtette az oltárszentséget, nehogy a törökök megszenteltelenségek.

Az 1700-as évek végén – mondja egy másik csodás történet – egy béna koldus jött a Szentkúthoz. Ivott a vízből, megmosakodott, s meggyógyult: lába visszanyerte erejét. Mankóit a forrás mellett földbe szúrta, ezek kihajtottak és nagy fává terebélyesedtek. A fákat később a búcsúsok szilánkonként széthordták.

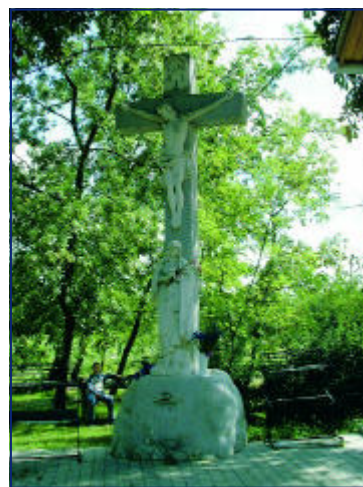
A meginduló népes búcsújárások hatására a kiskunfélegyházi városi tanács a helyszínen egy kőkeresztet emeltetett, ám a váci püspöki hatóság 1793-ban betiltotta a zarándoklatokat. Ennek hatására a város elrendelte a forrás betömését. Egy tanyai ember, akinek földjén a friss vetést a búcsúsok sokszor letiporták, trágyával tömte el a víz útját. Ám az a piszkot kiszórta, s még nagyobb erővel tört fel. Ezt égi intésnek tekintették, s utána senki sem mert a forráshoz nyúlni. Körülkerítették és védőtetőt húztak föléje. S egyre jöttek a zarándokok, különösen pünkösdkor és Kisasz-

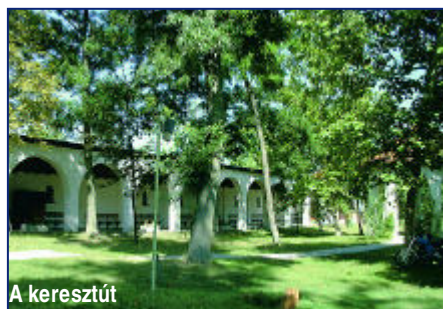
A szentkúti templom

A Prágai Kis Jézus kápolna

A Skapuláris Szűzanya kápolnája

A keresztút

szony-napkor a „Szentkúti Szűzanyához”. A búcsújárás mégis csak a múlt század második felében lendült fel. 1873-ban kápolnaépítő bizottság alakult, hogy a régi ferencszállási templom romjain újat épít-

senek. Az építkezéshez a régi templom köveit is felhasználták. Az alapok ásásakor talált rengeteg csontot a templom előtti kőkereszt tövében

hantolták el. Egy évtized múlva elkészült a templom, s körülötte a keresztút tizen-négy stációja. A kiskunfélegyházi plébános ismét engedélyezte, hogy hívei búcsús kereszttel, lobogókkal vonuljanak ki a Szentkúthoz, amelynek környékét a város 1888-ban megvásárolta, s a területet fásította. A millennium emlékére megépült a Skapuláris Szűzanya kápolnája. 1940-ben a Magyarországra visszaköltözött pálos rend telepedett le Szentkúton, amely ekkor kapta a Pálosszentkút

nevet. Egy évtizednyi munkálkodás után azonban őket is feloszlatták.

A Kiskunság és a Duna-Tisza közének népe azonban nem hagyta el a pusztai búcsújáró helyet: adományából tovább építette és szépítette. 1958-ban készült el az esőbeállóval egybeépített keresztút, amelynek egy-egy állomását más-más település zarándokai emelték. Új védőtetőt kapott a Szentkút, megépült a lourdes-i barlang, a szabadtéri oltár, a Szent Kereszt-kápolna, s a Prágai Kis Jézus szobra, amely előtt a búcsús ünnep végén a pap megáldja a jelen lévő kisgyermeket. Tíz éve nyílt meg a máig gyarapodó Mária-múzeum.

A pusztai búcsújáró hely nem építésze-ti emlékeivel, művészeti értékeivel tűnik ki, hanem éppen sajátos természeti környezetével. Nagyon alkalmas hely a világ zajától való elvonulásra, a magányos vagy kisebb csoportos lelki programokra, elmélyedésre.

Forrás: Bálint Sándor: Boldogasszony vendégségében c. könyvének Pálosszentkút c. fejezete

Szent Katalin monostor

A Sinai félsziget belsejében, a több mint 2000 méter magas Mózes hegy oldalában fekszik a világörökség részét képező Szt. Katalin monostor. A monostort Krisztus után 500 körül építették, Justinanus császár parancsára. A vastag falakkal és bástyákkal körülvett monostor kopár, holdbéli tájra emlékeztető környezetével, zöldellő kertjével, bizánci-oszmán stílusával egyedülálló látványt nyújt.

Az épületegyüttest – noha sokan próbálkoztak bevenni – szerencsére soha komolyabb kár nem érte, még Napóleon császár is védelmébe vette, melyről írás is tanúskodik. A még ma is működő kolostorban korábban 400–500 szerzetes élt, ma már csak 200 főt számlálhat a görög–ortodox közösség.

Misztikus bibliai hely, a

legenda szerint Mózes a ma róla elnevezett hegyen vette át az Úr Tízparancsolatát, és a monostor falain belül ma is látható az a csipkebokor, ahol „égő csipkebokor” képében jelent meg Mózesnek. Az egyiptomi Fatimidák idején építették azt a mecsetet, amely máig is áll és a keresztény és iszlám tolerancia jelképe.

A történelem legrégeb-

bi ikonjait is itt őrzik, és itt találták meg az Újszövetség teljes szövegét tartalmazó Codex Sinaitinust. A kódex egy része a XIX. században Oroszországba került, amelyet Lenin adott el 1921-ben a British Múzeumnak.

Könyvtára a vatikáni utáni második legértékesebb gyűjtemény a

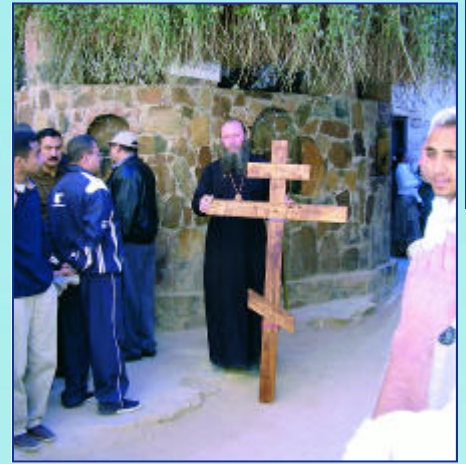
világon. Névadója, Szt. Katalin az egyiptomi Alexandriában élt, aki a bálványimádó, akkor oda látogató

tor a Sinai félszigeten

A császárnak nagyon tetszett Katalin és kényszeríteni akarta a bálványimádás elfogadására. Katalin a birodalom leghíresebb ötven tudásával nyílt vitát folytatott hitéről, akik egytől egyig elfogadták Katalin érvelését. A császár dühében mindnyájukat máglyahalálra ítélte.

A császár még a császárnői trónt is felajánlot

császár a megtért katonákat és a császárnőt is lefejeztette. Katalinra is ez a sors várt. Lefejezése előtt segítséget és bűnbocsánatot kért az Úrtól az őt követőknek, és csak akkor hajtotta fejét a bárd alá, amikor az égi hangok jelezték, hogy kérései meghallgatásra találtak.

Amikor feje lehullott nyakából nem vér, hanem tej folyt. Testét angyalok vitték a Sinai hegyre. (Csontmaradványai ma a templom Katalin kápolnájában vannak.)

Szt. Katalin a tizennégy segítő szentek egyike. Képábrázolásán kerék, könyv és kard szerepel, jelezve, hogy a bölcséleti emberek, ügyvédek, diákok, molnár-
rok védőszentje.

Példamutatásáért, hitéért széles körben tisztelték és tisztelik ma is.

Bölcs házy Sándor

Maxentius császárnak (305–312) keresztet vetve vallotta be keresztény hitét, az Úr Jézus Krisztus követését.

ta, de Katalin hajthatatlan maradt, mire a császár megkorbácsoltatta ólmos korbáccsal, és börtönbe vetette. A legenda szerint a börtönébe látogató császárné kíséretét is megtérítette és a kétszáz katona is keresztény lett. Ekkor késekkel felszerelt kerékkel akarta megöletni, de az angyalok megmentették és egyre nagyobb tömeg hitt a keresztény Istenben. A d ü h ö s

Megrendelés és előfizetés

Legújabb és régebbi számaink megvásárolhatók, vagy telefonon megrendelhetők postai utánvétellel a kiadótól:
Veritas Invest Zrt. 1142 Budapest, Erzsébet királyné útja 86. Tel: 383-0984 (A régebbi lapok ára: 345.- Forint + postaköltség.)
Interneten is fogadunk megrendeléseket: www.szentkereszt.hu Email: szentkereszt@veritas.hu

Előfizetési megrendelő

Előfizetésben megrendelem a Szent Kereszt című Magazint ..... példányban.

Előfizetési díj: 1/2 évre 1350 Ft (3 lapszám)
 1 évre 2700 Ft (6 lapszám)

Megrendelő (előfizető) neve: .....

Cím: .....

Kézbesítési cím: .....

(csak akkor töltsd ki, ha a megrendelő címe nem azonos a kézbesítési címmel)

.....

aláírás

A megrendelő lapot a következő címre borítékban szíveskedjenek feladni:

**Veritas Invest Zrt.
1142 Budapest
Erzsébet királyné útja 86.**

Felhívás

Az elesett, önhibájukon kívül elszegényedett emberek ritkán kérnek segítséget. Inkább éheznek, nélkülöznek, gyógyszerek nélkül lábadoznak, semhogy valaki terhére legyenek. Rajtuk – és főként a szegény, rossz anyagi körülmények között nevelkedő gyermekeken – kíván segíteni, élelmiszer- és gyógyszersegélyekkel a

VERITAS AZ ELESETTEKÉRT ALAPÍTVÁNY

SEGÍTSE ÖN IS A MUNKÁNkat!

Támogassa adója 1 %-val kiemelten közhasznú alapítványunkat!

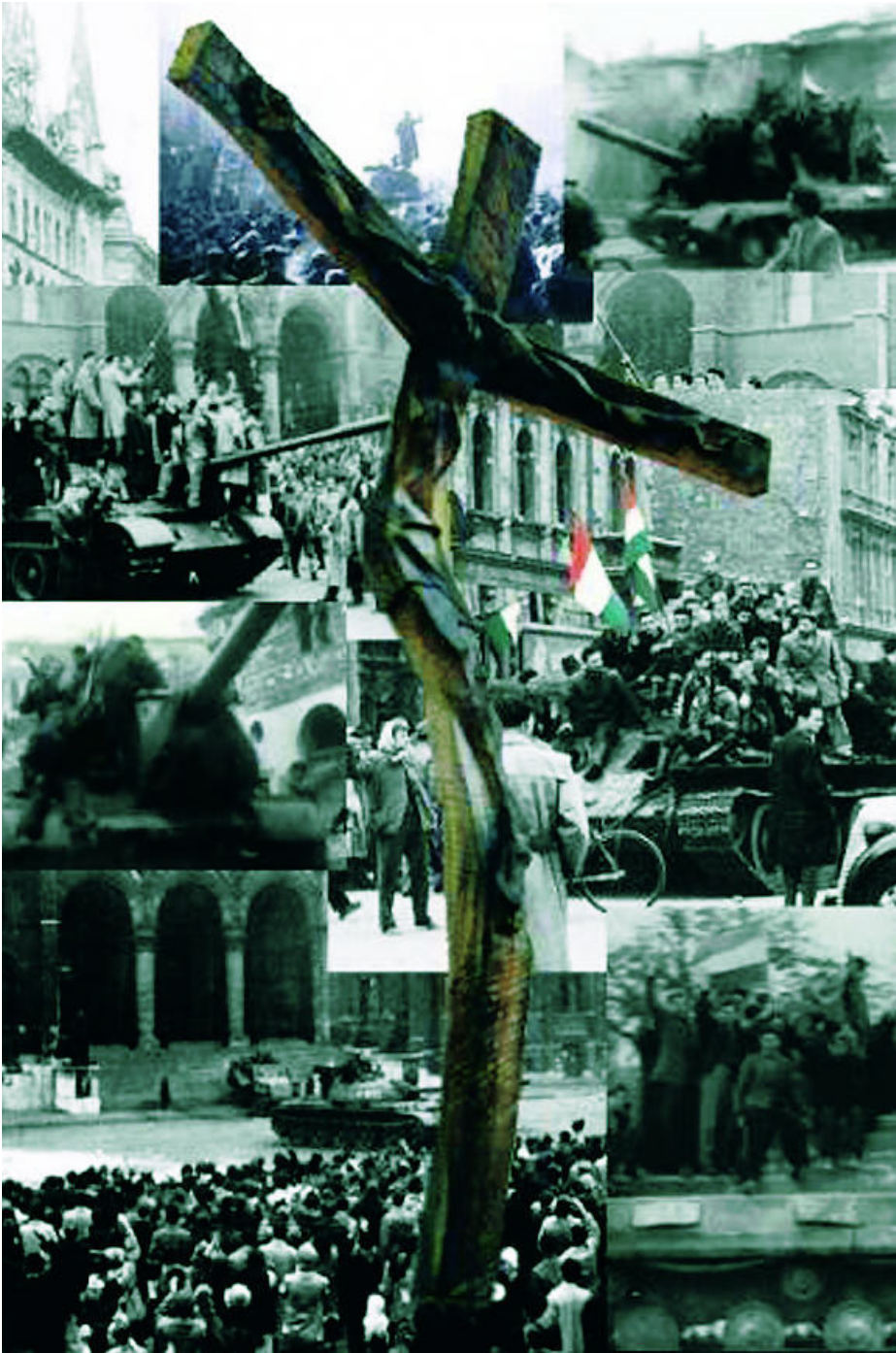
VERITAS AZ ELESETTEKÉRT ALAPÍTVÁNY

OTP Bank 11714006-20385251

Adószám: 18161980-1-42

Támogatóink, a támogatás mértékének megfelelő terjedelemben, hirdetésüket is elhelyezhetik a Szent Kereszt Magazinban.

Népek Krisztusa, Magyarország 1956

Bár már a cím is nyilvánvalóan kötelez, mégis megdöbbentett: hogyan lehet egy dokumentumfilm ilyen gyönyörű? Márpedig az. Mert a megrázó őszinteséggel elmondott személyes élmények vegyülnek a közösen átélt megrázó eseményekkel. **Jelenczki István** filmjében történészek, jogászok beszélnek. Gyönyörűen. Szívből. Felindult férfiak szemét elhomályosítják a könnyek. Wittner Mária sírva vall. Közben pereg-

nek a képek. A négyrészes, ötórás film az első világháborútól, Trianontól indul és – középpontjában a forradalommal – egészen a mai, illetve tegnapi napig (2006) számol be arról, mi történt?

Az is rejtély, hogyan tud a szereplők mindegyike ilyen tökéletesen szép magyarsággal, ilyen meghatóan, ilyen folyamatosan *fejből* beszélni... (Ettől már elszoktunk!) Tudom, lehet szerkeszteni, de azt megéreznénk. A különböző egyénisé-

gek másképpen, de valamennyien meggyőző őszinteséggel, szeretetre méltóan, rendkívüli hatást érnek el. A „néplélekutató” Molnár V. Józsefet visszafojtott lélegzettel, elszoruló torokkal hallgattuk. A Pongrácz-fivérek, Gergely és Ödön még egy kis humort is képesek voltak bevinni mondandójukba. Végvári Vazul atya, aki ideiglenesen elhagyva a ferenceseket forradalmi „parancsnok”-ként működött, ajkán sugárzó mosollyal emlékezik. Zétényi Zsolt, Földesi Margit, Pákh Tibor, Fekete Pál, Kahler Frigyes, M. Kiss Sándor és a többiek nemcsak beszámolnak, de elemeznek, magyaráznak is. Eljutunk a forradalom dicsőséges szép napjain át a szovjet tankok második inváziójához, aztán az áruláshoz, a megtorláshoz (Molnár V. József egy évig a magánzárkában csak azért nem örült meg, mert verseket írt és saját verseit memorizálta), oda, amit Kahler Frigyes jogtörténész „*a nagy talány*”-nak nevez: 1957 május 1., amikor az irdatlan, lelkes tömeg (Éljen a Párt!) megjelenése vágja fejbe az embert. Hol van az 56-ban felkelt ország, melyért annyian életüket áldozták? Mind a halottak, a 200 000 eltávozott, a kivégzettek vagy a börtönöket még megtöltők között? És végül az 50 éves évforduló, 2006...

Nem, mi nem „*ünnepelünk*”, mondta Wittner Mária. Mi emlékezünk.

A vetítés közben többször kitörő taps befejezéskor tapsviharban kulminál. Minden előadás után.

Az öt órás film kétszer két és félórás részben látható, egyelőre az Urániában. Mindenkinnek látnia kellene és történe-

lemtanárok nem vesztegetnék az időt, ha minél több tanítványukat elvinnék, hogy végre megértsék, mi történt és miért történt?

Kovács Mária

HOTEL VERITAS

Várjuk szeretettel hotelünkbe és éttermünkbe házas ízekkel!

1144 Budapest, Magyoródi út 8. www.hotelveritas.hu E-mail: hotel@veritas.hu

Születésnap partik, gyermekzsúrok szervezése programokkal

Éttermünkbe asztalfoglalás: 273-22-33 mob: 06-30-864-6564